

TO BE OR NOT TO BE BELIEVED

DISCOURSANALYSE VAN HET GELOOFWAARDIGHEIDSONDERZOEK TIJDENS ASIELPROCEDURES VAN LESBISCHE, BISEKSUELE EN TRANSGENDER VROUWEN

Loes Verhaeghe

Woordenaantal: 24.012

Studentennummer: 01006900

Promotor: Prof. dr. Joz Motmans

Copromotor: Prof. dr. Katrijn Maryns

Klassieke masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad master in de Gender en Diversiteit

Datum van indiening: 20/05/2019

Academiejaar: 2018 – 2019

Deze masterproef is een examendocument dat niet werd gecorrigeerd voor eventueel vastgestelde fouten. In publicaties mag naar dit werk worden gerefereerd, mits schriftelijke toelating van de promotor(en) die met naam op de titelpagina is vermeld.

1. Abstract

Maatschappelijke discoursen kennen een ongemarkeerde norm die verwacht dat vluchtelingen heteroseksueel en cisgender zijn. In België gebeurden 4% van de asielaanvragen in de afgelopen tien jaar echter op basis van iemands seksuele geaardheid of genderidentiteit. Deze studie wil inzicht krijgen in de positie van lesbische, biseksuele en transgender asielzoekers. We vragen ons af welke narratieven bij de beoordelaars in de geloofwaardigheidsprocedure onderliggend zijn om de asielzoekers (niet) te geloven. Een steekproef van 26 asielarresten werd getrokken en onderworpen aan een kritische discoursanalyse. De resultaten wezen uit dat de beoordelaars door vaste argumenten en linguïstische constructies een beeld van de geschikte lesbische, biseksuele of transgender asielzoeker opzetten. De manifestaties hiervan zijn gestoeld op inhoudelijke paradoxen, die het arbitraire en tegenstrijdige karakter van het geloofwaardigheidsonderzoek aantonen. Bovendien is dit beeld opgebouwd vanuit de stereotiepe perceptie van de beoordelaars over de beleving van een afwijkende identiteit, die de afstand tot de heteronorm vergroot.

Inhoudsopgave

1. Abstract	3
2. Inleiding	6
3. Asielaanvragen op basis van seksuele oriëntatie of genderidentiteit	8
3.1. Internationale definities	8
3.2. De Belgische context	10
4. Theoretisch kader	12
4.1. De onderhandeling van narratieven	12
4.2. De genderkloof	14
4.3. Spanningsvelden in het geloofwaardigheidsonderzoek	16
4.3.1. Een postkoloniale blik op LGBT asielaanvragen: vluchtredenen, homonationalisme en Westerse superioriteit	17
4.3.2. Het onzichtbare zichtbaar maken	19
4.3.3. Homonormativiteit, Westerse stereotypes en het ‘probleem’ van fluiditeit	21
4.3.4. Veronderstelde incompatibiliteit van homoseksualiteit en religie	23
4.3.5. De relativiteit van consistente, plausibele en volledige verhalen	24
4.4. Afbakening onderzoeksvraag	26
5. Methodologie	27
5.1. Postkoloniale, intersectionele en poststructuralistische invalshoek	27
5.2. Selectie van de arresten	28
5.3. De steekproef	29
5.4. Kritische discoursanalyse	31
6. Resultaten	33
6.1. Patronen in argumentatie	33
6.1.1. De ontdekking van de seksuele geaardheid	33
6.1.2. Het (gevoels)leven als lesbische of biseksuele vrouw	36
6.1.3. Voorgaande lesbische of biseksuele relaties	39

6.1.4.	De stabiliteit van de seksuele oriëntatie	42
6.1.5.	De connectie met de LGBT gemeenschap.....	44
6.1.6.	Beleving van seksuele geaardheid in België.....	45
6.1.7.	Het ervaren van gevaar door seksuele oriëntatie	46
6.1.8.	Bewijsstukken van seksuele oriëntatie.....	48
6.2.	Linguïstische constructies en framing van de geloofwaardigheid	50
6.2.1.	Het claimen van de waarheid.....	51
6.2.2.	Toetsing aan de <i>common sense</i>	53
6.2.3.	Copy – paste	54
7.	Discussie	55
7.1.	Asielprocedures op basis van seksuele oriëntatie	55
7.1.1.	Gebouwd op paradoxen	55
7.1.2.	Queerness in the eye of the beholder.....	56
7.1.3.	De constructie tot (ongeschikte) burger	57
7.2.	Aanbevelingen voor procedure.....	58
7.3.	Onderzoek naar asielprocedures met LGBT motief	60
8.	Conclusie	61
9.	Referenties	62
10.	Bijlages.....	66
10.1.	Bijlage 1: aantal asielaanvragen 2009-2018.....	66
10.2.	Bijlage 2: aantal arresten in selectie.....	68
10.3.	Bijlage 3: aantal relevante arresten naar landen van herkomst	69
10.4.	Bijlage 4: basisgegevens steekproef.....	70

2. Inleiding

In de media, maatschappelijke debatten en politieke programma's krijgen vluchtelingen vandaag de dag een prominente plaats. Het is een thema waar veel gepolariseerde meningen over zijn en dat weinigen onberoerd laat. In dit discours over vluchtelingen is er echter een ongemarkeerde, vanzelfsprekende norm die verwacht dat vluchtelingen heteroseksueel en cisgender zijn. Hierdoor worden LGBT vluchtelingen vaak vergeten (Fobear, 2014). Echter, cijfers van het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen wijzen erop dat het aantal asielaanvragen op basis van iemands seksuele oriëntatie of genderidentiteit in de laatste tien jaar in België jaarlijks tussen de 3 en 7% van het totaal aantal aanvragen bedroeg (zie bijlage 1).

Deze aanvragen gebeuren niet in een vacuüm, maar binnen een complexe context van ongelijke, globale machtsrelaties tussen landen en individuen (Fobear, 2014). Zo vinden deze procedures plaats in een maatschappelijke context waarbinnen vluchtelingen vaak als potentiële bedriegers worden gezien die onrechtmatig asiel proberen te bekomen. In de procedure dienen ze daar het tegendeel van te bewijzen (Dearham, 2017; Kagan, 2003; Murray, 2015). Dit zorgt ervoor dat LGBT asielzoekers bij hun asielaanvragen vanuit een kwetsbare positie moeten trachten als geloofwaardig te worden gezien. Als deel daarvan moeten ze de beoordelaars kunnen overtuigen van de geloofwaardigheid van hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

Om meer inzicht te krijgen in de intersectionele positie en kwetsbaarheid van deze LGBT vluchtelingen, pleiten academici voor meer aandacht naar hoe raciale en seksuele constructies asielprocedures beïnvloeden binnen een koloniaal en homonormatief kader (Fobear, 2014). Daarenboven wordt erop gewezen dat er in het bijzonder weinig aandacht is voor de ervaringen van vrouwen binnen de LGBT gemeenschap tijdens asielprocedures (Dhoest, 2018; Gaucher & DeGagne, 2014; Murray, 2014c; Murray, 2016; White, 2014). Daarom wordt in dit onderzoek gefocust op de intersectie van ras, gender en seksuele oriëntatie of genderidentiteit door het centraal stellen van lesbische, biseksuele en transgender vrouwen die een asielaanvraag hebben ingediend in België.

We vragen ons in dit onderzoek af welke narratieven bij de beoordelaars in deze procedure onderliggend zijn om de personen in kwestie al dan niet te geloven. Daarom maken we een discoursanalyse van de argumenten die gebruikt worden door de beoordelaars in het geloofwaardigheidsonderzoek. Dit onderzoek is immers vaak cruciaal in de eindbeslissing over de toekenning van asiel (Kagan, 2003). We analyseren daarvoor arresten van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

We starten met het kaderen van de context van dit onderzoek. We gaan in hoofdstuk 3 dieper in op asielaanvragen op basis van iemands seksuele oriëntatie of genderidentiteit. We bespreken wie daaronder valt en hoe dit is geëvolueerd. Ook wordt dieper ingegaan op de verschillende stappen in de procedure en de specifieke Belgische context. Vervolgens schetsen we in hoofdstuk 4 het theoretisch kader van dit onderzoek. Daarin gaan we eerst dieper in op het belang van narratieven. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de genderkloof in het onderzoek naar LGBT vluchtelingen en welke positie dit onderzoek daarin zal innemen. Voorts geven we een uitgebreid overzicht van spanningsvelden die in de literatuur terug te vinden zijn binnen de geloofwaardigheidsprocedure van LGBT vluchtelingen.

In hoofdstuk 5 zal de methodologie van dit onderzoek worden voorgesteld. Daarbij wordt de postkoloniale, intersectionele en poststructuralistische invalshoek toegelicht, evenals het nemen van de steekproef uit de arresten en de methodologische aspecten van de kritische discoursanalyse. Hoofdstuk 6 geeft vervolgens de resultaten van de analyse weer. Daarbij geven we een overzicht van de patronen in de gebruikte argumenten in de arresten om inzicht te krijgen in welk beeld geconstrueerd wordt van geschikte lesbische, biseksuele of transgender asielzoekers. Vervolgens stellen we dat dit beeld wordt gerepresenteerd aan de hand van narratieve constructies die (on)geloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie creëren, sturen en (re)produceren.

In hoofdstuk 7 reflecteren we op wat dit betekent voor de asielprocedures van LGBT vluchtelingen. We stellen dat de procedure gestoeld is op paradoxen, een afstand creëert tussen de heteronorm en homoseksualiteit, en het beeld van geschikte burgers weerspiegelt. Dit wordt afgesloten met aanbevelingen voor de asielprocedure en toekomstig onderzoek. Ten slotte komen de verschillende inzichten samen in de conclusie in hoofdstuk 8.

3. Asielaanvragen op basis van seksuele oriëntatie of genderidentiteit

3.1. Internationale definities

In 1951 organiseerde de Verenigde Naties een conventie in Genève om een internationaal verdrag af te sluiten over wie in aanmerking komt voor de status van vluchteling (Addae, 2013). Deze conventie, de *United Nations Convention Relating to the Status of Refugees*, definieerde voor het eerst aan wie asiel moet verleend worden door het land waar een asielaanvraag gedaan wordt en welke rechten de erkende asielzoeker worden toegekend. Dit werd aangevuld door een door de Verenigde Naties opgesteld protocol in 1967, de *United Nations Protocol Relating to the Status of Refugees* (UNHCR, 2010).

Deze documenten definiëren een vluchteling als een persoon die

(...) owing to well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of his nationality and is unable or, owing to such fear, is unwilling to avail himself of the protection of that country; or who, not having a nationality and being outside the country of his former habitual residence as a result of such events, is unable or, owing to such fear, is unwilling to return to it (UNHCR, 2010, p. 14).

Door deze twee basisdocumenten te ondertekenen, verbinden staten zich ertoe om elk individu te beschermen en asiel te geven die voldoet aan deze definitie. Daarom moet telkens aangetoond worden of (1) personen een gegronde angst op vervolging hebben en of (2) deze gevreesde vervolging op basis van ras, religie, nationaliteit, politieke mening of het behoren tot een specifieke sociale groep is (UNHCR, 2010).

Wie volgens instanties aan deze twee aspecten voldoet, is doorheen de tijd geëvolueerd. Zo was Canada in 1991 het eerste land die *Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender* (LGBT) personen asiel verleende op basis van hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit (Fobear, 2014), door hen te erkennen als een specifieke sociale groep (LaViolette, 2013). De *International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association* (ILGA World) toont immers aan dat er op dit moment nog 72 landen zijn die seksuele handelingen tussen mensen van hetzelfde geslacht criminaliseren en bestraffen met de doodstraf, levenslange celstraffen of andere vervolgingen (Carroll & Mendos, 2017). Deze criminalisering zorgt ook voor een homo- en transfobe omgeving waarin mishandeling, stigma en

geweld een constante realiteit zijn. Vluchten uit eigen land kan voor LGBT personen dan de enige uitweg zijn (Choi, 2010).

Wanneer asiel verleend wordt aan een LGBT persoon, gebeurt dit meestal omdat ze dus erkend worden als lid van een sociale groep. Iemand behoort tot een sociale groep door (1) een onveranderbaar kenmerk, wanneer de leden van de groep een aangeboren kenmerk vertonen of een gemeenschappelijke achtergrond hebben die niet gewijzigd kan worden, of een kenmerk of geloof delen dat voor de identiteit of de morele integriteit van de betrokkenen dermate fundamenteel is, dat van de betrokkenen niet mag worden geëist dat zij dit opgeven, of (2) sociale perceptie, wanneer de groep in het betrokken land een eigen identiteit heeft omdat zij in haar directe omgeving als afwijkend wordt beschouwd (Addae, 2013).

Sinds de eerste erkenning van LGBT personen als asielzoekers in Canada, volgden meer landen (LaViolette, 2013). In 2004 erkende EU-wetgeving expliciet dat personen vervolgd kunnen worden op basis van hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit en daarvoor een asielaanvraag kunnen indienen (ILGA, 2016; Jansen & Spijkerboer, 2013). De juridische asielprocedure kent echter verschillende moeilijkheden. Zo blijft het ter discussie staan of LGBT personen behoren tot een specifieke sociale groep (Marouf, 2008). Daarenboven zijn er heel wat procedureverschillen tussen Europese landen, wat de uniformiteit van het Europees migratierecht volgens het Dublin systeem in vraag stelt (Jansen & Spijkerboer, 2013). Ook is het vaak moeilijk aan te tonen dat de angst op vervolging gegrond is en in te schatten wat de reële impact is van de wetten die de seksuele handelingen tussen mensen van hetzelfde geslacht criminaliseren (LaViolette, 2009). Ten slotte is het vaak erg complex om de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van een LGBT persoon aan te tonen of te bewijzen (Millbank, 2009).

Deze laatste uitdaging wordt door de literatuur vaak aangeduid als de moeilijkste, aangezien het betrekking heeft op de geloofwaardigheid (Kagan, 2003) van een onduidelijke of onzichtbare eigenschap waar moeilijk bewijs voor te vinden is (Berg & Millbank, 2009). Lange tijd werd de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van een persoon gezien als een vrijwillige keuze tegenover andere aspecten van iemands identiteit (Fobear, 2014). Daarom werden asielaanvragen van LGBT personen vaak geweigerd, ervan uitgaande dat ze met een discrete houding geen gevaar zouden lopen in het land van herkomst (Kendall, 2003).

Om deze argumenten te vermijden (Choi, 2010) en de asielprocedure van LGBT personen meer concreet en objectief te maken (Kagan, 2003), formuleerde de UNHCR richtlijnen voor de commissies die de aanvragen behandelen. De meest recente richtlijnen dateren van 2012, waarin de UNHCR het vluchtelingenverdrag interpreteert en verduidelijkt op vlak van seksuele oriëntatie en genderidentiteit (UNHCR, 2012). Zo wordt in deze richtlijnen onder meer gewaarschuwd om de beoordeling van asiel-

dossiers van LGBT personen niet te baseren op stereotiepe veronderstellingen over LGBT personen. Toch zorgen deze richtlijnen niet altijd voor duidelijkheid (Addae, 2013).

Daarenboven vindt deze procedure plaats in een gespannen context, waarbij de publieke opinie asielzoekers ervan verdenkt valse verhalen te vertellen om onrechtmatig asiel te verkrijgen. Dit zorgt voor een negatieve sfeer in het onderzoeken van de geloofwaardigheid (Kagan, 2003), waarbij alle vluchtelingen potentiële bedriegers zijn (Murray, 2015). De asielzoekers moeten dus continu het tegendeel bewijzen ten opzichte van deze publieke opinie, om kans te maken op de status van vluchteling (Dearham, 2017). Door de cruciale rol die de geloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie of genderidentiteit speelt in deze procedure en de mate waarin die onder druk staat, zal dit onderzoek focussen op het geloofwaardigheidsonderzoek in de asielprocedure.

3.2. De Belgische context

Wij focussen op de Belgische context, waar de asielaanvragen van LGBT personen tot nu toe amper tegen het licht zijn gehouden, met uitzondering van het onderzoek van Addea (2013) en Dhoest (2018). In de Belgische asielprocedure moet men zich registreren bij de Dienst Vreemdelingenzaken om een asielaanvraag in te dienen. Deze geeft het asieldossier vervolgens door aan het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS). Het CGVS roept de asielzoeker op voor een verhoor, waarin een medewerker of *protection officer* van het CGVS de redenen onderzoekt waarom de asielzoeker het land van herkomst heeft verlaten. Tijdens dit verhoor kan de asielzoeker worden bijgestaan door een tolk, advocaat en vertrouwenspersoon. Op basis van de verklaringen van de asielzoeker, neemt het CGVS een beslissing over de asielaanvraag (CGVS Fedasil, 2014).

Het CGVS onderzoekt bij elke asielaanvraag de geloofwaardigheid van het profiel en het verhaal van de aanvrager. Bij LGBT personen wordt dit onderzoek sinds 2005 uitgevoerd door de gendercel van het CGVS (CGVS, 2005). Het onderzoek focust tijdens dit geloofwaardigheidsonderzoek op de seksuele oriëntatie of genderidentiteit (het profiel) en de vluchtredenen (het verhaal). Indien beide geloofwaardig worden geacht, wordt de gegrondheid van de angst op vervolging onderzocht. Indien alleen de seksuele oriëntatie of genderidentiteit als geloofwaardig wordt gezien, maar de vluchtredenen zelf niet, wordt onderzocht op basis van de anti-lgbtwetgeving in het land van herkomst of dit een voldoende reden is om bescherming te verlenen. Indien het CGVS de seksuele oriëntatie of genderidentiteit op zich al ongeloofwaardig vindt, leidt dit automatisch tot een afwijzing van de geloofwaardigheid van de vluchtredenen die de asielzoeker aanbrengt (Addae, 2013). Wanneer het CGVS de vluchtelingenstatus of de subsidiaire bescherming niet toekent, kan de asielzoeker in beroep gaan bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV). Echter, negatieve beslissingen worden in beroep meestal overgenomen (Addae, 2013; Kagan, 2003).

Sinds de oprichting van de gendercel binnen het CGVS in 2005 is er meer aandacht voor asielaanvragen met seksuele oriëntatie of genderidentiteit als motief. Zo worden er sinds 2009 statistieken bijgehouden over het aantal asielaanvragen op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit, en de beschermingsgraad van deze groep. In bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van het totaal aantal asielaanvragen in België sinds 2009 en de jaarlijkse beschermingsgraad, ten opzichte van het aantal asielaanvraag in België op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit.

Het valt op dat het aantal asielaanvragen op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit steeg van 2009 tot en met 2013. Zo was 4% van de asielaanvragen in 2009 gebaseerd op seksuele oriëntatie en genderidentiteit en steeg dit tot bijna 7% in 2013. Na 2013 daalde dit aandeel tot 3%, wat stagneerde in 2016, 2017 en 2018. Ondanks de daling, blijft dit een aanzienlijk aandeel van het totaal aantal asielaanvragen. Een ander element dat opvalt is de beschermingsgraad. De beschermingsgraad is het aandeel dossiers waarvoor de vluchtelingenstatus of de subsidiaire beschermingsstatus werd verleend ten opzichte van het totaal aantal dossiers waarin een eindbeslissing werd genomen. De algemene beschermingsgraad lag in 2009 op 24% en voor dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit op 34%. Hierbij werden deze kwetsbare profielen dus in hogere mate beschermd dan de gemiddelde aanvragers. Deze verhouding is echter veranderd doorheen de tijd. De algemene beschermingsgraad is gestegen tot een piek van 58% in 2016, terwijl de beschermingsgraad voor dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit op 37% bleef hangen. Sinds 2012 ligt de beschermingsgraad voor aanvragen tot bescherming op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit systematisch lager dan de algemene beschermingsgraad, ondanks de kwetsbaarheid van deze profielen. Het is onduidelijk waaraan dit te wijten is. Op basis van de cijfergegevens van het CGVS blijkt dat er sinds 2009 sprake is van 7606 beslissingen over dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit, waarvan 70% geen internationale bescherming heeft gekregen.

Alleen wanneer het CGVS de vluchtelingenstatus of de subsidiaire beschermingsstatus in deze gevallen niet toekent, dient het de redenen daarvoor te beargumenteren. Op basis daarvan kan de afgewezen asielzoeker in beroep gaan bij de RvV, die vervolgens de eindbeslissing online publiceert. Aangezien de beslissingen van de RvV met de uitgebreid beargumenteerde motivaties van het CGVS online toegankelijk zijn, wordt in dit onderzoek gefocust op deze geloofwaardigheidsonderzoeken.

4. Theoretisch kader

4.1. De onderhandeling van narratieven

Vaak worden asielaanvragen van LGBT personen als een zeer atypische procedure gezien omdat het over een minderheidsgroep in een specifieke context gaat. Zo is er de component van de homo- en transfobe omgeving waarmee deze personen geconfronteerd worden in het land van herkomst, en tegelijk de grote uitdaging voor degene die de asielaanvraag beoordeelt om de LGBT context in dat land van herkomst te kunnen inschatten. Echter, zo argumenteert Millbank (2009), staan de uitdagingen in deze procedure van LGBT personen net symbool voor veel moeilijkheden in alle geloofwaardigheidsonderzoeken van asielaanvragen. Zo staat het persoonlijke verhaal van de asielzoeker volledig centraal, is er een grote, meervoudige culturele afstand tussen de asielzoeker en degene die de aanvraag beoordeelt, zijn er veel communicatiemoeilijkheden op vlak van cultuur en taal, en is het vaak erg complex om over pijnlijke en traumatische voorvallen te praten. Door deze opeenstapeling van uitdagingen zijn de beslissingen en argumenten in een asielprocedure van LGBT personen vaak net een goede startbasis om de algemene asielprocedure in vraag te stellen en lessen te trekken naar de toekomst toe (Millbank, 2009).

De narratieven in deze procedure bevatten argumenten van zowel de asielzoeker als de beoordelaar over waarom de persoon in kwestie al dan niet asiel zou moeten verkrijgen. Ze bevatten veel aspecten van hoe naar zichzelf en de ander binnen de maatschappij wordt gekeken en kunnen veel verschillende betekenissen hebben. Zo kan het een erg belangrijk en krachtig instrument zijn voor een LGBT vluchteling om het eigen verhaal te kunnen vertellen (Berg & Millbank; Millbank, 2009). Na in het land van herkomst vaak het zwijgen te zijn opgelegd over de LGBT identiteit, kan het een vorm van rechtvaardigheid zijn om het eigen verhaal te kunnen vertellen als LGBT persoon en daarin geloofd en geaccepteerd te worden (Fobear, 2015).

Het is ook mogelijk dat deze verhalen een vorm van macht zijn, waarbij de LGBT personen hun onderdrukking in vraag kunnen stellen. Er wordt immers geluisterd naar hoe zij de normen van de sociale, economische en politieke context die hen tot dan toe marginaliseerde, kritisch benaderen (Janesick, 2010). Maar ook breder dan de situatie in het land van herkomst, kunnen deze LGBT vluchtelingen hun verhaal gebruiken als vorm van protest om maatschappelijke normatieve kaders te breken. Zo tonen Jenicek et al. (2009) aan hoe verhalen van LGBT vluchtelingen in kranten in Canada meer aandacht konden vestigen op heteronormatieve denkkaders.

Maar het vertellen en interpreteren van verhalen is geen neutraal proces (Barsky, 1994; Dearham, 2017; Fobear, 2015; Janesick, 2010). LGBT vluchtelingen construeren actief hun verhaal, beslissen wat

ze wel of niet vertellen en beïnvloeden daarmee hun eigen zelfbeeld en het beeld dat de beoordelaar heeft (Janesick, 2010). Door de grote angst om niet als geloofwaardig te worden beschouwd, is er een grote druk op de LGBT vluchtelingen om een verhaal te vertellen dat voor de beoordelaars verstaanbaar, aanvaardbaar en toegankelijk is (Dearham, 2017; Fobear, 2015; White, 2014). Hierdoor stelt Dearham (2017) dat verhalen dubbel worden gefilterd: enerzijds door de eigen interpretatie van de ervaringen en anderzijds door hoe zij de blik van de beoordelaar interpreteren.

Door deze actieve rol van de asielprocedure in het sturen van het verhaal van de vluchteling stelt Barsky (1994) dat *'the productive other'* wordt geconstrueerd. In de procedure heeft de beoordelaar immers slechts enkele selectieve aspecten van het leven van de asielzoeker nodig om de asielbeslissing te kunnen maken, waardoor iemand doorheen de procedure wordt herleid tot enkele uitspraken die passen in de bureaucratische processen en het verwachte narratief van de beoordelaar. De procedure en beoordelaars produceren dus actief 'de Ander': ze creëren, genereren en construeren een beeld, die nog slechts een beperkte afdruk vormt van de genuanceerde en complexe *lived experience* van de persoon in kwestie.

Ook Murray (2014a), Janesick (2010), Jordan & Morrissey (2013) en Fobear (2014; 2015) stellen dat de asielprocedure een onderhandeling is van narratieven waarbij de ervaringen van de LGBT vluchtelingen geforceerd worden in bepaalde scripts waarin etnocentrische ideeën over gender en seksualiteit van de beoordelaars en koloniale machtsstructuren worden gereproduceerd. Deze LGBT vluchtelingen hebben immers meer kans om gezien, geloofd en aanvaard te worden als ze passen in het verhaal of idee dat gezocht wordt door de beoordelaar (Barsky, 1994; Berg & Millbank, 2009). Barsky (1994) noemt dit het beeld van de 'geschikte vluchteling', opgebouwd op basis van het wereldbeeld van de beoordelaars en essentieel voor asielzoekers om aan te voldoen opdat ze kans zouden maken op het vluchtelingenstatuut.

Dit zorgt ervoor dat "How the asylum claim is articulated depends on the relational interaction between advocate or decision-maker and asylum seeker at every stage of the process; it is a story told and received in highly mediated ways" (Berg & Millbank, 2009, p. 196). Dit kan ervoor zorgen dat het de vluchteling zelf verder wegbrengt van het eigen verhaal en er op een bepaalde manier zelfs van vervreemdt (Dearham, 2017). Erkennen dat deze narratieven een onderhandelingsproces zijn tussen de vluchteling en de beoordelaar, zorgt ervoor dat de rol en macht van de beoordelaar in de constructie van de verhalen erkend wordt (Murray, 2014c).

Deze macht wordt vanuit Foucaultiaans perspectief 'biomacht' genoemd. Foucault argumenteert immers dat narratieven over seksualiteit niet onschuldig zijn, maar actief categorieën en labels creëren, waarbinnen we vervolgens mensen begrijpen. Deze narratieven produceren welke ideeën

over seksualiteit aanvaardbaar zijn en wat buiten het arbitraire begrip daarvan valt. Dit is wat Foucault vervolgens 'biomacht' noemt: de manier waarop een narratief mensen in hun seksualiteit disciplineert en vormgeeft. Welke ideeën deze biomacht echter incorporeert zijn niet statisch over culturen en tijd heen (Foucault, 1990). Deze botsing tussen verschillende begrippen van aanvaardbare gedragingen en definities komt tot uiting in deze asielprocedure voor LGBT vluchtelingen, waardoor het onzichtbare narratieven blootlegt.

Wij willen onze blik weghalen van de vluchteling en focussen op de impliciete ideeën bij het beoordelen van de verhalen van een LGBT persoon. De narratieven die stellen waarom een LGBT persoon al dan niet wordt geloofd, tonen aan welke onderliggende machtsstructuren, ideeën en verwachtingen meespelen in dit spel.

4.2. De genderkloof

De onderliggende ideeën die meespelen bij LGBT asielaanvragen zijn breder dan de ideeën over de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van LGBT personen alleen. Vanuit een intersectioneel kader erkennen we dat iedere persoon verschillende identiteitsaspecten heeft die met elkaar kruisen. Die kruising is belangrijk om de positie van iemand te begrijpen, omdat het op bepaalde assen een persoon privileges en macht kan verlenen, maar op andere net voor onderdrukking kan zorgen. De seksuele oriëntatie of genderidentiteit van een persoon is slechts één van deze identiteitsassen, maar uiteraard een erg belangrijke in het geval van LGBT vluchtelingen.

Echter, in de onderhandeling van narratieven zijn de intersectionele posities belangrijk voor zowel de asielaanvrager als de beoordelaar. Zo speelt in de geloofwaardigheidsprocedure van LGBT asielaanvragers vaak een homonormatief idee mee, waarbij er een bepaalde lineaire vaststaande beleving van homoseksualiteit wordt verwacht en als aanvaardbaar beschouwd. Dit heeft tot gevolg dat het idee van de beoordelaar weinig fluïditeit en non-normatieve seksuele identiteiten toelaat, waardoor de procedure veel moeilijker is voor biseksuele en transgender vluchtelingen dan voor homoseksuele of lesbische vluchtelingen (Gaucher & DeGagne, 2014; Murray, 2016; White, 2014). Zo toonden Gaucher & DeGagne (2014) aan dat er relatief gezien minder biseksuele vluchtelingen asiel verkrijgen dan homoseksuele of lesbische.

Daarenboven, zo argumenteren Berg & Millbank (2009), is onderzoek naar homoseksualiteit vaak bij witte mannen uitgevoerd, wat implicaties heeft voor de verwachtingen van de beoordelaars over de beleving van de seksuele oriëntatie bij LGBT asielaanvragen. Naast de culturele verschillen, zijn ook ervaringen tussen mannen en vrouwen vaak anders. Zo wordt gesteld dat mannen vaker eerst seksueel contact hebben met een andere man zonder een intieme bestaande relatie, vooraleer ze zichzelf als homoseksueel identificeren. Vrouwen gaan zichzelf daarentegen vaker eerst identificeren als lesbisch

of biseksueel voor seksueel contact te hebben, wat daarenboven vaker plaatsvindt binnen een bestaande emotionele relatie. Daarbij aansluitend tonen Berg & Millbank (2009) ook aan dat seksualiteit van vrouwen vaker meer fluïde wordt ervaren. Daarom zijn concepten als het 'uit de kast komen' of de vaststaande eigen identiteit als LGBT vaak minder terug te vinden bij vrouwen, waardoor ze niet passen in het bestaande normatieve beeld over LGBT. Toch worden de stereotiepe verwachtingen van de mannelijke homoseksuele ervaringen vaak geprojecteerd op vrouwen. Daarenboven toont onderzoek naar asielprocedures aan dat ook los van de seksuele oriëntatie vrouwen anders bejegend worden dan mannen. Zo worden vrouwen in hun asielrelaas meer als observator beschouwd in tegenstelling tot mannen die eerder een actieve rol met eigen mening worden toebedeeld (Barsky, 1994).

Ondanks dat er in de literatuur wordt gewezen op dit problematische normdenken, wordt een intersectionele focus op gender en seksuele oriëntatie in asielprocedures zelden toegepast en blijft mannelijke cisgender seksualiteit de norm (Dhoest, 2018; Jansen & Spijkerboer, 2013). Transgender personen worden al helemaal uitgesloten uit analyses en alleen Tremblay (2014) en Dearham (2017) focussen op lesbische vrouwen in asielprocedures vanuit een intersectioneel kader. Vanuit case studies met deze vrouwen, pleiten beide auteurs ervoor om in onderzoek naar LGBT vluchtelingen de meervoudige context in acht te nemen, aangezien deze vrouwen naast racisme en homofobie ook te maken krijgen met een mannelijke bias (Dearham, 2017; Tremblay, 2014). Om dit gebrek in onderzoek aan te pakken en de versterkende uitsluiting op basis van etniciteit, geslacht, seksuele oriëntatie en genderidentiteit van deze personen in kaart te brengen, zullen wij in dit onderzoek focussen op de narratieven in asielaanvragen van vrouwen die een asielaanvraag ingediend hebben op basis van hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Zo kunnen we het normdenken op meerdere vlakken tegelijk in vraag stellen.

We willen hierbij beklemtonen dat iemands seksuele oriëntatie en genderidentiteit fluïde zijn. Hierdoor is het opnieuw categoriserend om 'vrouwen' als categorie centraal te stellen. Hoewel het interessant zou zijn om non-binaire genderidentiteiten in LGBT asielaanvragen mee te nemen, is dit uit pragmatische overwegingen in dit onderzoek niet mogelijk. De documenten die voor handen zijn delen de individuen automatisch binair in als man of vrouw. We trachten ons in dit verdere onderzoek bewust te zijn van de beperkingen van deze categorisatie, maar we volgen uit pragmatische overwegingen de categorisatie van de documenten. Dit zijn immers ook de categorieën die door de beoordelaars gebruikt worden bij hun onderliggende ideeën en beslissingen.

4.3. Spanningsvelden in het geloofwaardigheidsonderzoek

Hoewel er in een geloofwaardigheidsonderzoek gestreefd wordt naar een zo objectief mogelijke beoordeling, is dit vaak erg moeilijk. Zo wordt deze procedure beïnvloed door wat Millbank (2009) de 'cultuur van ongelooft' noemt, waarbij er een constant vermoeden is dat LGBT vluchtelingen hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit veinzen om onrechtmatig toch asiel te kunnen verkrijgen. Daarom wordt elke inconsistentie van mogelijke incorrectheid aangegrepen als bewijs van ongelooftwaardigheid (Jordan & Morrissey, 2013; Millbank, 2009).

Daarenboven blijft het resultaat van de procedure afhankelijk van de subjectieve interpretatie van wie de aanvraag beoordeelt (Choi, 2010; Dearham, 2017; Kagan, 2003). Mensen luisteren immers zelden neutraal naar een bepaald verhaal, maar worden beïnvloed door eigen sympathieën, assumpties en maatschappelijke posities (Fobear, 2015). Zo wijst onderzoek uit dat vooroordelen en controverses omtrent homo- en transseksualiteit bij beoordelaars de uitkomst van asielaanvragen kunnen beïnvloeden (Kagan, 2003; LaViolette, 2013). Ook werd aangetoond dat het resultaat van het geloofwaardigheidsonderzoek erg anders is bij de ene beoordelaar ten opzichte van de andere (Dearham, 2017; Kagan, 2003). De stijl en aanpak van de beoordelaar, maar ook diens vaardigheden in het werken met getraumatiseerde individuen, kennis van het land van herkomst, interculturele vaardigheden en zelfs gender, hebben een invloed op de beslissing (Dearham, 2017).

Wat dus verondersteld wordt een objectieve, neutrale procedure te zijn, is eigenlijk zelden echt gestandaardiseerd (Dearham, 2017). Dit leidt ertoe dat veel LGBT vluchtelingen constant bang zijn om verkeerd te worden begrepen of niet als geloofwaardig te worden gepercipieerd. Deze misverstanden worden vaak versterkt door de culturele afstand tussen de beoordelaar en vluchteling, en de daardoor beïnvloedde stereotypes en belevingen (Fobear, 2015).

Vanuit de literatuur worden heel wat elementen aangewezen die uitdagend en problematisch zijn binnen het geloofwaardigheidsonderzoek van LGBT asielaanvragen. Wij lijsten deze hieronder op en groeperen ze in vijf spanningsvelden: koloniale machtsstructuren die een homonationalistische, Westers superieure visie op het land van herkomst en het gastland creëren; de spanning tussen de reële ervaringen van LGBT vluchtelingen en de verwachtingen van de beoordelaars; homonormatieve stereotypes over de manier waarop LGBT personen verwacht worden hun seksuele oriëntatie te beleven en uiten; veronderstelde incompatibiliteit tussen homoseksualiteit en religie; en de focus op consistentie, plausibiliteit en volledigheid.

Deze opdeling wordt gemaakt om het overzicht te structureren, al neemt dit niet weg dat deze elementen onderling met elkaar verbonden zijn. Zo benoemt de eerste categorie postkoloniale moeilijkheden zoals het Westerse superioriteitsidee in asielpcedures en de derde categorie de aan-

wezige homonormatieve bias. Uiteraard zijn beide onlosmakelijk met elkaar verbonden, want zo zorgt het Westerse denkkader ook voor Westerse stereotypen in het homonormatieve ideaal. In de resultaten van dit onderzoek worden deze elementen samengebracht.

Aangezien er weinig aandacht wordt geschonken in de literatuur aan de specifieke context van vrouwen in deze procedure, maar eerder spanningsvelden worden beschreven over de algemene LGBT asielaanvragen, zijn de volgende onderdelen in algemene termen van toepassing op de brede LGBT procedures. Waar mogelijk worden deze toegespitst op de context van vrouwen, maar het zal vooral in de analyse van dit onderzoek zijn dat wordt nagegaan op welke manier deze spanningsvelden gearticuleerd worden in de context van vrouwen in de asielprocedure op basis van hun seksuele oriëntatie en genderidentiteit.

4.3.1. Een postkoloniale blik op LGBT asielaanvragen: vluchtredenen, homonationalisme en Westerse superioriteit

Van de 68,5 miljoen mensen die gedwongen op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en vervolging, is het merendeel op de vlucht in eigen land. Degene die naar een ander land vluchten, komen het vaakst terecht in Turkije, Oeganda, Pakistan, Libanon en Iran (UNHCR, 2018). De vluchtelingenstromen zijn complex en gaan in verschillende richtingen. Echter, de groep vluchtelingen die asiel aanvragen op basis van hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit, zijn voornamelijk personen die vluchten uit het globale Zuiden naar het globale Noorden (Kagan, 2003).

Deze migratiestroom is niet willekeurig: het gaat hier niet over LGBT personen die uit een willekeurig land komen en in een willekeurig ander land asiel aanvragen. Dit proces is ingebed in globale machtsverhoudingen en historische, koloniale processen die deze problematiek omkaderen en bekrachtigen (Fobear, 2014). Er zijn verschillende manieren waarop deze LGBT vluchtelingen door een koloniale lens kunnen begrepen worden. Ten eerste komt het merendeel van de sociale, politieke en juridische processen die deze LGBT personen ertoe drijven om te vluchten voor in voormalig gekoloniseerde landen. Daar vinden het homo- en transfoob geweld en de wetten hierover vaak de wortels in de koloniale oplegging van het Brits strafrecht (Fobear, 2014; Jordan & Morrissey, 2013). Ook veel normatieve gender en seksuele rollen vinden cultureel en religieus hun oorsprong in de kolonisatie (Dearham, 2017). De vluchtredenen van deze LGBT personen zijn dus onlosmakelijk verbonden met globale en koloniale machtsprocessen.

Ten tweede zijn huidige machtsrelaties in de geglobaliseerde wereld gebaseerd op koloniale exploitaties en verhoudingen. Deze actuele gevolgen van de kolonisatie, namelijk de huidige ongelijke macht tussen regio's, moeten in rekening worden gebracht om de context van vluchtelingen te

begrijpen. Zo zorgt deze macht ervoor dat veel asielzoekers van Zuid naar Noord vluchten. Het produceert de ideeën over welvarende landen en houdt koloniale denkprocessen in stand (Fobear, 2014). Dit wordt ook weerspiegeld in de negatieve sfeer bij asielprocedures waarbij verondersteld wordt dat alle vluchtelingen koste wat kost in de ‘welvarende landen’ asiel willen krijgen en daarvoor valse getuigenissen zouden vertellen (Kagan, 2003).

Ten derde is er een koloniale invloed op het asielbeleid aan de hand van een cultureel superioriteitsgevoel. Het is vanuit koloniaal perspectief dat een natiestaat zich de macht toekent om bepaalde personen als gewilde migrant te beschouwen. Deze macht laat de staat toe om categorieën te construeren over wie legaal of illegaal is, wie wordt geloofd of niet wordt geloofd. Dit produceert de identiteit van vluchtelingen en de politieke en culturele perceptie ervan in de publieke sfeer (Fobear, 2014).

Deze machtsverhouding wordt in LGBT asielaanvragen gereflecteerd in het discours dat over het land van herkomst en het gastland wordt gebruikt. Zo wijst de literatuur uit dat de beoordelaars in de asielprocedure verwachten te horen dat de LGBT vluchtelingen hun etnische, religieuze of culturele gemeenschap voorstellen als een barbaarse, ongeciviliseerde, ondemocratische, homo- en transfobe omgeving, waarin zij hulpeloze slachtoffers zijn. Daartegenover wordt verwacht dat het gastland wordt gepresenteerd als een progressief, ontwikkeld, beschaafd en vrij land, een veilige haven voor gemarginaliseerde groepen. Dit beeld construeren is noodzakelijk om als geloofwaardig te worden beschouwd (Dearham, 2017; Fobear, 2014; Gaucher & DeGagne, 2014; Jenicek et al., 2009; Murray, 2014a; Murray, 2015). Dit proces wordt door Puar (2007; 2008) ‘seksuele uitzonderlijkheid’ genoemd, waarbij de acceptatie van LGBT personen wordt geassocieerd met democratie, vrijheid en een witte huidskleur. Dit beeld privilegieert een witte homoseksuele norm (Fobear, 2004; Gaucher & DeGagne, 2014; Puar, 2008).

Dit discours is echter incorrect. Het is essentialiserend ten opzichte van andere natiestaten, negeert het koloniale verleden en doet onrecht aan de complexe realiteit van de LGBT vluchtelingen (Murray, 2014a). Zo heeft het geen oog voor het racisme in het gastland waarin deze vluchtelingen terecht komen (Fobear, 2015) of de blijvende homofobie en transfobie ten opzichte van seksuele minderheden die overal ter wereld plaatsvindt (Berg & Millbank; Choi, 2010; Dearham, 2017; Fobear, 2014; LaViolette, 2013). Ook doet het onrecht aan de LGBT persoon om het land van herkomst zo negatief voor te stellen, aangezien er vele complexe manieren zijn waarop de LGBT vluchteling nog connecties, relaties en emoties koestert met en voor dit land. Zo stelt Dearham (2017) dat LGBT vluchtelingen die geloofwaardig willen overkomen gedwongen zijn om “to speak of their experiences as LGBTQ people at the expense of their realities as colonized people” (p. 12).

Naast het feit dat dit discours incorrect is, is het ook geen onschuldig narratief. Dit proces – ook ‘homonationalisme’ genoemd (Puar, 2007) – gebruikt de verhalen van de LGBT vluchtelingen om een eigen moreel superioriteitsgevoel te construeren. Het (re)produceert de mythe om als progressieve, veilige haven voor LGBT te worden beschouwd, waar homofobie en racisme geen plaats kennen (Dearham, 2017; Fobear, 2014; Gaucher & DeGagne, 2014; Murray, 2015; Puar, 2007). Het beïnvloedt evenzeer de perceptie van de vluchteling die wordt ‘gered’ en het ‘geschenk wordt gegeven’ om bescherming te krijgen in een verlichte, democratische natiestaat (Murray, 2015). Bovendien legitimeert het op zijn beurt militaire inmenging van Westerse landen in andere landen die als barbaars en homofob worden beschouwd (Puar, 2007).

Na interviews met erkende LGB vluchtelingen in België plaatst Dhoest (2018) enkele bedenkingen bij deze kritiek op dit homonationalisme. Zo bleken alle respondenten in dit onderzoek zelf ook een discours aan te hangen waarin ze hun landen van herkomst negatief en homofob voorstelden en zo afzetten tegen België, dat ze associeerden met vrijheid, bescherming en acceptatie. Dhoest stelt dat de LGB vluchtelingen in kwestie deze twee landen zo lijnrecht tegenover elkaar plaatsen (en dus ook een homonationalistisch discours volgden) zonder dwang door de asielprocedure, maar dit al zo percipieerden voor ze naar België kwamen. Het kan echter wel zijn dat hun seksuele oriëntatie net sneller geloofd werd in de procedure omdat ze deze ideeën volgden (Dhoest, 2018).

Het is belangrijk deze nuance mee te nemen om te begrijpen dat vluchtelingen niet a priori slachtoffer zijn van hegemonische, homonationalistische discoursen, maar het evenzeer oprechte *lived experiences* kunnen zijn. Ook als we dit narratief als Westers construct beschouwen, zou het te beperkt zijn om te verwachten dat het alleen verspreidt in Europa en Noord-Amerika (Dhoest, 2018).

4.3.2. Het onzichtbare zichtbaar maken

Het volgende spanningsveld in de geloofwaardigheidsprocedure is wat Choi (2010) de ‘*catch 22*’ van de asielprocedure noemt: de LGBT vluchteling moet bewijs leveren van diens seksuele oriëntatie, maar dit moest daarvoor in het land van herkomst verborgen blijven om vervolging te vermijden (Choi, 2010; Jordan & Morrissey, 2013; Tremblay, 2014).

De LGBT personen die vluchten voor de homofobe context in hun land van herkomst hebben strategieën moeten ontwikkelen om stigma en geweld te overleven. Zo leerden ze om hun seksualiteit te verbergen (Jordan & Morrissey, 2013; Marouf, 2008) of zoveel mogelijk door te gaan als heteroseksueel (Berg & Millbank, 2009), levend met een dagelijkse angst om ‘ontdekt’ te worden als deviant (Jordan & Morrissey, 2013). Daarenboven zorgt de socio-politieke omgeving vaak voor geïnternaliseerde homofobie, waarbij de LGBT persoon de eigen seksuele oriëntatie verbindt met gevoelens van schaamte en angst (Jordan & Morrissey, 2013; Fobear, 2015). Deze strategieën en ge-

voelens verdwijnen niet bij het verlaten van het land van herkomst en blijven ook tijdens de asielprocedure en lang daarna een grote rol spelen in de beleving en perceptie van de seksuele oriëntatie (Jordan & Morrissey, 2013). Toch wordt er tijdens de asielprocedure verwacht dat er bewijs kan geleverd worden van de seksuele oriëntatie. Het is echter een uitdaging voor deze LGBT vluchteling om zichtbaar te maken wat daarvoor verborgen moest zijn en coherent te maken wat inconsistent en verwarrend is (Jordan & Morrissey, 2013).

De beoordelaars in de asielprocedure zien een discrete levenshouding in het land van herkomst vaak als bewijs van ongeloofwaardigheid of inconsistentie. Zo wordt het hebben gehad van heteroseksuele relaties soms als reden gezien om de getuigenis in twijfel te trekken (Berg & Millbank, 2009). Er wordt ook vaak verwacht dat de LGBT vluchteling in kwestie kan aangeven hoe en wanneer de persoon uit de kast is gekomen in het land van herkomst, hoewel dit voor velen geen mogelijkheid is geweest (Dearham, 2017). Bach (2013) geeft ook aan dat beoordelaars in de commissie het soms ongeloofwaardig achten wanneer de LGBT vluchteling in het land van herkomst geen bescherming heeft gezocht. Daaruit wordt geconcludeerd dat het gevaar voor de persoon in kwestie niet erg genoeg zal geweest zijn, waardoor asiel niet wordt toegekend in het gastland. Echter, dit houdt geen rekening met het gevaar in het land van herkomst.

Tegelijk zijn er gevallen waarbij beoordelaars de LGBT vluchteling niet geloofwaardig vindt wanneer de persoon uit de kast is gekomen of bescherming heeft gezocht in het land van herkomst, omdat dit volgens de beoordelaars niet mogelijk is in de homofobe context en artificieel zou worden geconstrueerd opdat er asiel zou kunnen worden verkregen (Addae, 2013). Dit zorgt ervoor dat LGBT vluchtelingen vast zitten tussen hun beleving en de verwachting van de beoordelaars waarin ze moeten zien te manoeuvreren, of zoals Dearham (2017, p.18) zegt “LGBTQ claimants are caught between expectations which are seemingly impossible to fulfill: be out but not too out, be visible yet discreet”.

Een gelijkaardige paradox wordt aangetoond door Berg & Millbank (2009). Zij stellen dat beoordelaars objectieve informatie verwachten van de LGBT vluchteling, zoals foto's of brieven van geliefden. Tegelijk wordt weinig geloof gehecht aan deze bewijzen omdat het in de LGBT context onrealistisch en daarom te geveinsd lijkt om asiel te verkrijgen. Ook Dhoest (2018) stelt zich vragen bij de verwachting tot bewijzen. Zo zijn er asielzoekers die op een zeer zichtbare manier deelnemen aan de *gay pride* in het gastland, zodat ze online op foto's verschijnen en dit als bewijsstuk kunnen voorleggen. Deze verhoogde zichtbaarheid maakt de LGBT personen echter kwetsbaarder voor homofobie binnen hun gemeenschap of maken een terugkeer naar het land van herkomst bij weigering van asiel praktisch onmogelijk.

4.3.3. Homonormativiteit, Westerse stereotypes en het ‘probleem’ van fluiditeit
Literatuur toont aan dat seksualiteit een erg complex en divers aspect is van iemands identiteit. Naast het feit dat het een fluide proces is en meervoudige betekenissen kent, wordt het ook beïnvloed door culturele kaders (Berg & Millbank, 2009; Diamond & Butterworth, 2008; Fobear, 2014; Fobear, 2015; Jansen & Spijkerboer, 2013). Toch wordt vaak verondersteld dat een seksuele identiteit op eenzelfde, lineaire manier wordt ‘ontdekt’ en een eindpunt kent waarbij één stabiele identiteit duidelijk en statisch is voor de persoon in kwestie (Diamond & Butterworth, 2008).

Naast deze vaak voorkomende essentialiserende en simplistische voorstelling van een seksuele identiteit, wordt weinig rekening gehouden met de culturele complexiteit. Aangezien degene die de geloofwaardigheid van de vluchteling beoordeelt vanuit een ander cultureel kader denkt, is het vaak een uitdaging voor de LGBT vluchteling om binnen het Westerse, homonormatieve narratief van de beoordelaar te vallen om als geloofwaardig te worden gezien. De beslissing wordt immers uiteindelijk gebaseerd op de achtergrondkennis van de beoordelaars, met diens culturele begrippen van seksualiteit en gender (Fobear, 2014; Fobear, 2015; Jansen & Spijkerboer, 2013; Jordan & Morrissey, 2013; Millbank, 2009).

Dit idee over hoe een LGBT identiteit beleefd wordt, is niet neutraal. Zo blijkt uit onderzoek dat er een verhaal gezocht wordt, dat past binnen de Westerse conceptualisatie van lineaire identiteitsformatie (Berg & Millbank, 2009). Daarbij wordt verondersteld dat de LGBT vluchteling zich identificeert met de geschiedenis van de LGBT beweging in Westerse landen (Fobear, 2014) en op de hoogte is van de *gay scene* in het land waar de asielaanvraag plaatsvindt. Zo wordt regelmatig aan LGBT vluchtelingen gevraagd om *gay bars* op te sommen in de stad in het gastland waar ze tot dan toe verbleven zijn (Dearham, 2017; Dhoest, 2018; Millbank, 2009; Tremblay, 2014). Hierin schuilt de verwachting dat de LGBT vluchteling automatisch connectie zoekt met de LGBT gemeenschap in het gastland. Echter, een seksuele oriëntatie is geen universele, collectieve identiteit die meteen banden tussen individuen legt. Daarenboven zijn er bij aankomst in het gastland vaak veel drempels op vlak van taal, armoede en racisme om contact te zoeken met de LGBT gemeenschap, indien dat zou gewenst zijn (Jordan & Morrissey, 2013).

Dit homonormatieve idee laat ook weinig fluiditeit en diversiteit toe in de genderexpressie van de LGBT vluchteling (Dearham, 2017; Gaucher & DeGagne, 2014; Jordan & Morrissey, 2013; White, 2014). Zo verwacht men vaak een sociale zichtbaarheid in het uiterlijk van de individuen waar te nemen en gaan beoordelaars op zoek naar stereotiep vrouwelijk gedrag bij homoseksuele mannen of stereotiep mannelijk gedrag bij lesbische vrouwen (Berg & Millbank, 2009; Choi, 2010; Dearham, 2017; Dhoest, 2018; Jansen & Spijkerboer, 2013; Millbank, 2009; Tremblay, 2014). Naast het feit dat dit een erg

incorrecte indicator is om een seksuele oriëntatie na te gaan, wordt er te weinig rekening gehouden met de culturele invulling van het uiterlijk (Dhoest, 2018; Marouf, 2008) en de tot dan toe noodgedwongen aangenomen strategie van veel LGBT vluchtelingen om zo heteroseksueel mogelijk over te komen (Berg & Millbank, 2009; Marouf, 2008). Vaak zullen deze LGBT vluchtelingen immers in hoge mate proberen een stereotiep heteroseksueel lijkend leven te leiden of niet deel te nemen aan een stereotiepe *gay lifestyle*, om zichzelf te beschermen (Berg & Millbank, 2009).

Ook over de beleving van de seksuele oriëntatie heerst een homonormatief narratief. Zo wordt vaak verwacht dat de seksuele oriëntatie de primaire identiteit en levensstijl van de persoon bepaalt (Fobear, 2014) en dat de LGBT vluchteling in het land van herkomst minstens ten opzichte van bepaalde personen 'uit de kast is gekomen' (Fobear, 2014; Jordan & Morrissey, 2013). Er wordt vaak verondersteld dat iemand nog niet 'echt LGBT' is, zolang de persoon 'nog niet' uit de kast is gekomen en seksualiteit 'nog niet' tot de kern van diens identiteit behoort (Peumans, 2017). Daarbij wordt vergeten dat het principe van 'uit de kast komen' een erg Westers begrip is, en vaak niet mogelijk was in het land van herkomst (Dhoest, 2018; Fobear, 2014; Jordan & Morrissey, 2013).

Daarenboven gaat dit narratief ervan uit dat de seksuele oriëntatie van de LGBT vluchteling iets 'onvrijwillig' is, iets dat de persoon anders zou gewild hebben, maar niets aan kon doen (Berg & Millbank, 2009). Jansen & Spijkerboer (2013) trekken een soortgelijke conclusie, namelijk dat LGB asielzoekers alleen serieus genomen worden wanneer ze hun seksuele oriëntatie voorstellen als 'een onweerstaanbare en onomkeerbare drang' om seks te hebben met iemand van hetzelfde geslacht. Dit is echter problematisch omdat het biseksuelen a priori uitsluit, maar ook personen die seksuele relaties niet essentieel vinden of al gehad hebben.

Echter, in de vergelijking tussen de procedures van verschillende Europese landen stellen Jansen & Spijkerboer (2013) dat het typisch is voor de Belgische procedure om veel belang te hechten aan de seksuele activiteit als uiting van de homoseksualiteit. Wanneer dit door de LGBT asielzoeker niet centraal wordt gezet, wordt een asielaanvraag nog vaak geweigerd vanuit de overtuiging dat de asielzoekers met een discrete houding in het land van herkomst kunnen leven. Hoewel dit 'discretie argument' in de meeste Europese lidstaten verboden is, wordt het volgens Jansen & Spijkerboer (2013) nog steeds vaak gebruikt, inclusief in België. Door te verwachten dat LGB asielzoekers echter hun seksuele oriëntatie verbergen en 'in de kast' blijven, is men in principe medeplichtig aan de homofobe en transfobe houding van het land van herkomst. Het is immers een permanent risico om door anderen (bv. seksuele partners, burens, familie,...) ontdekt te worden en/of publiek gemaakt worden. Deze constante angst en het permanente risico op vervolging strookt niet met de mensenrechten en vluchtelingenverdragen.

Ook wijst onderzoek erop dat er gevallen zijn waarbinnen legale en medische bewijzen worden gevraagd, die samenhangen met praktijken die in Westerse landen voorkomen, maar niet mogelijk zijn in het land van herkomst. Soms werden transgenders in Schotland gevraagd naar medische transitie waar de persoon is doorgedaan, of de naam of het geslacht via juridische weg is gewijzigd en of de persoon een hormoontherapie of geslachtsoperatie is ondergaan (Bach, 2013).

Kortom, dit homonormatieve idee is een erg Westers en essentialistisch idee van een homoseksuele identiteit, gebaseerd op een lineaire ontwikkeling met een duidelijk, vaststaand eindpunt, in tegenstelling tot wat onderzoek hierover uitwijst (Bach, 2013; Berg & Millbank, 2009; Dearham, 2017; Dhoest, 2018; Gaucher & DeGagne, 2014; Millbank, 2009; Murray, 2014b). Murray (2014b) noemt dit idee *figuratively straight*, waarbij de expressie van een LGBT persoon past binnen het heteronormatieve kader. Dat een seksuele oriëntatie verandert over de tijd of meervoudige invullingen kent, is voor veel beoordelaars een aanwijzing voor een ongeloofwaardig verhaal (Berg & Millbank, 2009).

Deze Westerse constructies van LGBT worden vaak opgelegd aan de vluchtelingen in kwestie, ook al identificeren ze zich daar niet automatisch mee (Dhoest, 2018). Om echter te kunnen vallen in de categorie van 'sociale groep' zoals in de UNHCR definitie, zijn ze vaak verplicht daar toch aan te voldoen (Fobear, 2014). Daarom wordt verwacht van de vluchteling dat de seksualiteit cultureel vertaald wordt om het in de bestaande categorieën te doen passen (Fobear, 2015). Dit is een contradictorisch gegeven aangezien LGBT vluchtelingen op deze manier hun authenticiteit moeten bewijzen, door Westerse stereotypen te benadrukken, bepaalde zaken te verdoezelen en zich niet authentiek te gedragen (Fobear, 2014). Ook Dhoest (2018) wijst op een paradox hierin: personen die vluchten omwille van hun seksuele oriëntatie ontsnappen aan een context van stigmatisering, maar komen in het gastland terecht in een nieuw soort stigmatisering.

Ten slotte wijzen Berg & Millbank (2009) er op dat de meerderheid van het onderzoek naar LGBT identiteiten is gevoerd bij witte, middenklasse mannen in de Verenigde Staten, waardoor ook het algemene idee over LGBT personen gebaseerd is op deze groep. Hierdoor is er weinig aandacht voor niet-Westerse uitdrukkingen van seksuele minderheden, wat zorgt voor een bepaalde culturele ongevoeligheid in de kennis over de LGBT gemeenschap. Ook is er veel meer onderzoek gevoerd bij homoseksuele mannen dan vrouwen, waardoor ook daar een bias sluipt in het begrijpen van deze context.

4.3.4. Veronderstelde incompatibiliteit van homoseksualiteit en religie

Tijdens het geloofwaardigheidsonderzoek gaan de beoordelaars op zoek naar rationale coherentie in het verhaal van de LGBT vluchteling. Een van de zaken die vaak als incompatibel wordt gezien is een religieus leven bij LGBT personen. Peumans (2017) stelt dat monotheïstische religies immers vaak

worden gepercipieerd als uitsluitend negatief en veroordelend tegenover de seksuele oriëntatie van LGBT personen, waardoor het wordt verondersteld dat LGBT personen automatisch tegen of onverschillig ten opzichte van religie zijn. Daarom lijkt een religieus leven contradictorisch met de seksuele oriëntatie van LGBT personen. Daarenboven wordt religiositeit, en in het bijzonder de islam, binnen LGBT gemeenschappen vaak als anti-ethisch en incompatibel gezien met de zelfbeschikking van LGBT personen (Puar, 2007).

Deze veronderstelling hangt nauw samen met het homonationalistisch narratief waarbij etnische groepen van elkaar worden gescheiden door discoursen over verschillende culturen. Zo wordt het gastland waar de vluchteling de asielaanvraag doet gelijkgesteld met vrijheid, en het land van herkomst met vervolging (Puar, 2007). Daarmee samenhangend wordt het gastland verbonden aan LGBT rechten en het land van herkomst aan religie. Hierdoor wordt de seksuele oriëntatie van LGBT personen en religie (vooral de islam) als onverenigbaar gezien in eenzelfde narratief (Peumans, 2017).

Echter, Peumans (2014; 2017) toont aan dat LGBT personen die religieus zijn aan de hand van verschillende strategieën een eigen betekenisvolle moraliteit ontwikkelen om hun seksuele oriëntatie en religie te verenigen. Een van de strategieën is het *queering* van religieuze teksten, waarbij geargumenteerd wordt dat religieuze geschriften verkeerd worden begrepen en homoseksualiteit eigenlijk niet wordt veroordeeld. In een gelijkaardige strategie wordt gesteld dat religieuze teksten niet letterlijk moeten worden geïnterpreteerd. In een andere strategie wordt geen intellectuele, theologisch gefundeerde coherentie gezocht tussen de seksuele en religieuze identiteit, maar wordt iemands seksuele oriëntatie geïnterpreteerd als een lichamenlijk, natuurlijk deel van zichzelf dat buiten de eigen controle valt, en wat dus ook buiten de religieuze beleving te begrijpen is (Peumans, 2014).

Dit toont aan dat er heel wat manieren zijn om religie individueel te beleven, ver weg van (de perceptie van) normatieve, religieuze doctrines. Een te sterke nadruk op het willen zien van cognitieve consistentie tussen beide heeft in België al geleid tot het weigeren van asielaanvragen, wanneer LGBT vluchtelingen volgens de beoordelaars te weinig gereflecteerd hadden over de relatie tussen hun geloof en seksuele oriëntatie. Peumans stelt dat er dan te weinig rekening gehouden wordt met hoe individuen hun dagdagelijkse religieuze ervaring beleven en teveel gefocust wordt op geïnstitutionaliseerde praktijken en overtuigingen. Religieuze praktijken en betekenissen kunnen immers sterk evolueren doorheen iemands leven en zeker in combinatie met het beleven van iemands seksuele oriëntatie (Peumans, 2014).

4.3.5. De relativiteit van consistente, plausibele en volledige verhalen

Bij beslissingen in het geloofwaardigheidsonderzoek van iemands verhaal staan 3 zaken centraal: of het verhaal consistent, plausibel en volledig is. Wanneer het verhaal van een LGBT vluchteling inconsis-

tent, onmogelijk of onvolledig lijkt, wijst dit er volgens beoordelaars vaak op dat het een opgezette leugen is om onrechtmatig asiel te verkrijgen (Fobear, 2015; Kagan, 2003; Millbank, 2009). Millbank (2009) kadert dit binnen een problematische 'cultuur van ongelooft' in de asielprocedure, waarbij beoordelaars constant op zoek gaan naar bewijzen om de aanvraag van de LGBT vluchteling te weigeren. Zelfs in details van verhalen van deze individuen worden inconsistente, ongelooftwaardige of onvolledige aanwijzingen gevonden, ook al doen die vaak niet erg ter zake.

Hoewel het mogelijk is dat inconsistente, onmogelijke of onvolledige elementen wijzen op een leugen, kan dit echter ook andere oorzaken hebben wanneer men de context van de procedure in acht neemt (Berg & Millbank, 2009; Choi, 2010; Kagan, 2003; Millbank, 2009). Bij het consistentiecriteria gaat men na of er contradicties in het verhaal van de LGBT vluchteling opduiken. Het is echter zo, argumenteert Millbank (2009), dat verhalen in se vol contradicties zitten. Niemand kan een verhaal steeds opnieuw op dezelfde manier vertellen (Choi, 2010; Millbank, 2009), zeker niet wanneer men tijdens meerdere verhoren een verhaal moet opnieuw vertellen (Choi, 2010; Kagan, 2003).

Daarenboven zijn er contextuele factoren die beïnvloeden of iemand een verhaal consistent kan naververtellen. Zo hangt dit af van de vaardigheden van die persoon om zichzelf duidelijk uit te drukken, beïnvloed door diens persoonlijkheid en onderwijsniveau (Kagan, 2003). Ook zijn deze personen gevlucht uit een repressief systeem waarin het delen van informatie aan vreemden, in het bijzonder autoriteitsfiguren en overheidsinstanties, extreem zware gevolgen kan hebben. Dit creëert extra drempels om het verhaal te delen tijdens de procedure in het gastland (Kagan, 2003; Millbank, 2009). Vervolgens zijn er vaak persoonlijke drempels om details te geven over persoonlijke ervaringen en gevoelens met betrekking tot de seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Het is voor vrouwen vaak niet makkelijk om het woord te nemen, indien dit niet de gewoonte was in de eigen culturele context (Kagan, 2003). Maar ook de eigen geïnternaliseerde homofobie of onopgeloste trauma's (bijvoorbeeld op vlak van seksueel geweld) beïnvloeden de vlotheid van deze getuigenissen (Millbank, 2009). Ten slotte zijn er ook gevallen waarbij LGBT asielzoekers bepaalde details niet vertellen door de aanwezigheid van een tolk uit de eigen gemeenschap, wie ze veronderstellen homofob te zijn of incorrect te vertalen (Dhoest, 2018).

Binnen het plausibiliteitscriterium wordt ingeschat of het verhaal van de LGBT vluchteling echt zou kunnen, op basis van assumpties over wat waarschijnlijk is in de context van het land van herkomst. Naast het feit dat dit uiteindelijk berust op speculatie van de beoordelaar, is het ook steeds gebaseerd op homonormatieve stereotypen op vlak van de seksualiteits- of genderexpressie van de LGBT vluchteling. Echter, er is geen eenduidige, duidelijke beleving, en al zeker niet over genders, culturen en persoonlijke interpretaties heen. Daarenboven wordt de plausibiliteit vaak ingeschat op basis van

elementen die de asielzoeker aanreikt die men kan nagaan in het land van herkomst. Daarbij worden details verwacht over de politieke en juridische context zoals namen van LGBT organisaties of terminologieën in wetgeving. Echter, deze kennis is in een homofobe context in het land van herkomst niet altijd voor handen (Millbank, 2009).

Daarom wordt deze inschatting van plausibiliteit vaak gemaakt op basis van de intuïtie van de beoordelaars. Daarbij wordt vaak gesteld dat dit gebaseerd is op de mensenkennis van de beoordelaars en men 'echte liefde' of 'echte angst' herkent wanneer men het ziet. Murray (2014c) trekt dit echter in twijfel. Hij stelt dat wanneer beoordelaars vanuit hun specifieke positie op vlak van gender, cultuur, ras en klasse en op basis van hun *gut feeling* beslissen wie authentiek is, net bepaalde termen, discoursen en gevoelens privilegeren.

Het derde criterium is ten slotte de volledigheid van het verhaal. Daarbij gaan beoordelaars na of de LGBT vluchteling van in het begin 'alles' vertelt (Berg & Millbank, 2009). Ze percipiëren het als problematisch indien er achteraf nog informatie wordt toegevoegd of aspecten in het verhaal worden gewijzigd (Millbank, 2009). Toch kan dit ook het gevolg zijn van trauma's, waardoor vluchtelingen bang zijn of zich ongemakkelijk voelen om (meteen) bepaalde persoonlijke aspecten van hun leven te delen vanuit maatschappelijke en geïnternaliseerde homofobie, de angst op vervolging, ervaringen van seksueel geweld bij het niet conformeren aan de seksualiteitsnormen en verwarring omtrent eigen gevoelens. Ook is het uiteraard mogelijk dat LGBT vluchtelingen zich pas later in de procedure een element herinneren of relevant achten (Berg & Millbank, 2009; Choi, 2010; Jansen & Spijkerboer, 2013; Kagan, 2003; Millbank, 2009).

4.4. Afbakening onderzoeksvraag

In dit onderzoek gaan we dieper in op deze spanningsvelden binnen de Belgische asielprocedure. Daarvoor analyseren we de arresten van de RvV en de motivaties van het CGVS die online toegankelijk zijn. We focussen specifiek op vrouwen om de genderkloof in wetenschappelijk onderzoek over LGBT vluchtelingen aan te pakken en meer inzicht te krijgen in de posities waarin deze personen zich bevinden. Hiermee trachten we het normdenken op meerdere vlakken tegelijk in vraag stellen.

In deze discoursanalyse focussen we op de narratieven in de beoordeling van de asielaanvragen van de LGBT personen. We vragen ons af welke ideeën onderliggend zijn in deze narratieven en hoe die op hun beurt de processen van LGBT vluchtelingen vormgeven. Daarbij trachten we te reflecteren op de machtsstructuren waarbinnen deze ideeën gearticuleerd worden.

5. Methodologie

5.1. Postkoloniale, intersectionele en poststructuralistische invalshoek

Dit onderzoek wordt gevoerd vanuit een postkoloniale, intersectionele en poststructuralistische benadering. Een postkoloniaal standpunt betekent dat we erkennen dat het kolonialisme niet alleen tot uiting is gekomen in de koloniale territoria, maar ook mentale denkkaders en machtsongelijkheden tot stand heeft gebracht. Deze vormen van kolonialisme zijn niet van de ene op de andere dag beëindigd bij de onafhankelijkheid van gekoloniseerde staten, maar heeft een erfenis met blijvende invloed op globale, nationale en lokale structuren, discoursen en materiële contexten. Het blijft zichzelf reproduceren door dichotomieën, hiërarchieën, normen en toegang tot bronnen en macht (Fobear, 2014).

Deze erkenning is essentieel bij onderzoek naar vluchtelingen want “To investigate refugee and forced migration without understanding the historical and contextual mechanisms of imperialism and colonialism creates a post-colonial amnesia and a further silencing of ongoing colonial violence” (Fobear, 2014, p.48). Het laat toe om niet alleen hetero- en homonormatieve denkkaders in vraag te stellen, maar ook bredere politieke, sociale en juridische machtsstructuren in het vluchtelingensysteem (Fobear, 2014).

Daarbij volgen we het advies van feministisch en postkoloniaal academica Mohanty (2003), die stelt dat globale machtsstructuren en lokale betekenisgeving moeten worden onderzocht vanuit het leven en de belangen van gemarginaliseerde (vrouwen)gemeenschappen. Als analyses gelimiteerd blijven tot geprivilegieerde groepen zullen inzichten en pleidooien tot rechtvaardigheid ook beperkt blijven, aangezien privileges zorgen voor blindheid ten opzichte van degene zonder privileges. Echter, het centraal stellen van een intersectionele, kwetsbare positie, geeft toegang tot en maakt machtsdynamieken zichtbaar. Daarom wordt in dit onderzoek een intersectioneel perspectief gebruikt, waarbij we de welbepaalde intersectionele, kwetsbare positie op vlak van gender, ras en seksualiteit centraal stellen.

Hierbij begrijpen we gender en seksualiteit vanuit de definitie van Butler (1990, p. 33) als: “repeated acts within a highly regulatory frame that congeals over time to produce the appearance of substance”. Teksten over gender en seksualiteit kunnen immers gezien worden als *repeated acts* die steeds opnieuw vormgeven aan de betekenissen die we eraan geven. In onze analyse willen we echter verdergaan dan het beschrijven van de *repeated acts*, maar op zoek gaan naar het *regulatory frame* van deze argumenten en patronen.

Ten slotte wordt dit onderzoek gevoerd door een poststructuralistische, kritische discoursanalyse. Dit betekent dat we de discourses niet louter analyseren op vlak van thematische opsommingen, aangezien discourses meer zijn dan een reeks woorden. Taal wordt niet zomaar gebruikt zoals het is, maar creëert actief de machtsrelaties in de wereld en hoe mensen zich tegenover elkaar verhouden in die wereld. Daarom ontleden wij niet zozeer de tekst, maar wel de narratieven in die tekst. We analyseren hoe machtsrelaties worden geproduceerd en gereproduceerd in deze discourses (Dearham, 2017).

5.2. Selectie van de arresten

In dit onderzoek wordt een kritische discoursanalyse gevoerd van de beslissingen van het CGVS en de RvV. Aangezien het CGVS positieve beslissingen niet motiveert (Addea, 2013), worden in deze discoursanalyse alleen negatieve beslissingen van het CGVS opgenomen. Die arresten zijn online gepubliceerd op de website van de RvV sinds 2007. Uit pragmatische overwegingen selecteren we de Nederlandstalige arresten in volle rechtsmacht.

Over de periode van 2007 tot en met 2018 zijn er 143.742 arresten online gepubliceerd, waarvan 24.734 Nederlandstalig in volle rechtsmacht. Daarvan waren er 318 waarin de zoektermen 'LGBT', 'lesbisch', 'biseksueel' of 'transgender' voorkwamen. Bij deze arresten werd vervolgens door een eerste lezing van de documenten nagegaan of er sprake was van een (zelf-geïdentificeerde) vrouw die een asielaanvraag had ingediend omwille van haar seksuele oriëntatie of genderidentiteit. In sommige gevallen bleek de asielaanvraag te zijn gedaan op basis van verschillende gronden. Wij selecteerden arresten waarbij de seksuele oriëntatie of genderidentiteit minstens één van de gronden tot het aanvragen van asiel was. In andere gevallen bleek de seksuele oriëntatie of genderidentiteit niet als motief te zijn gegeven, maar werd er naar een van de woorden verwezen in een andere context. Dan werden deze arresten uit de selectie gehouden. Ook waren er heel wat arresten waarbij het niet om vrouwen ging, waarna ook deze uit de selectie werden gelaten. Het volledig aantal relevante arresten voor dit onderzoek was uiteindelijk 130. In bijlage 2 is een overzicht terug te vinden van de verdeling van het aantal arresten per jaar en per stap in de selectie. In bijlage 3 is een spreiding terug te vinden van deze 130 arresten naar landen van herkomst.

Van deze 130 arresten werd een steekproef van 20% genomen. De arresten werden hiervoor chronologisch geordend en 1 op de 5 arresten werd in deze volgorde geselecteerd. Zo komen we tot een steekproef van 26 arresten. Van deze 26 gevallen zijn er 23 lesbische en 2 biseksuele vrouwen en 1 transvrouw. We zijn ons ervan bewust dat dit slechts een steekproef is uit een geheel van arresten die reeds een steekproef is van alle bestaande arresten. Alleen geweigerde dossiers zijn immers toegankelijk zijn en uit pragmatische overwegingen werden alleen Nederlandstalige arresten geselecteerd.

Een kanttekening bij de selectie van deze arresten is dat er gezocht werd op de woorden ‘LGBT’, ‘lesbisch’, ‘biseksueel’ of ‘transgender’, maar dat de personen in kwestie zichzelf niet per se benoemen aan de hand van deze terminologie. Deze categorisatie en termen werden vooral door de beoordelaars toegepast. Dit maakt de terminologie een moeilijk gegeven in deze analyse. Hoewel de woorden niet door alle respondenten gebruikt worden, beschouwen we ze toch als relevant aangezien de beoordelaars ze wel gebruiken en we net hun discours willen analyseren. Echter, de betekenis van de woorden kan echter sterk verschillen naar de culturele context en het persoonlijk verleden van bepaalde personen. Bovendien kunnen personen die tot een bepaalde categorie worden gerekend, zich vervreemd voelen van deze categorie. Hoewel we deze kritiek vanuit de literatuur zullen meenemen in onze analyse, zijn we genoodzaakt in dit onderzoek dezelfde terminologie te gebruiken uit gebrek aan overkoepelende, internationale begrippen. We houden er echter rekening mee dat we deze termen uitsluitend pragmatisch toepassen, maar verder laten we het betekenissen en verhalen niet uitsluiten.

5.3. De steekproef

De basisgegevens van de 26 arresten die de steekproef vormen van deze analyse zijn in een overzicht gegoten in bijlage 4. Daar is het nummer van elk arrest terug te vinden met daaraan telkens het jaar van de beslissing, het land van herkomst, een referentie naar de rechter of kamervoorzitter die de beslissing nam, de reden van het arrest en de eindbeslissing van de RvV. Aangezien de steekproef onwillekeurig genomen is uit het totaal aantal arresten, loopt de verdeling naar jaar van beslissing mee met de hoeveelheid arresten die er jaarlijks genomen zijn. Dit verklaart waarom er meer arresten uit 2015 in de steekproef zitten, dan uit jaren waarin er minder asielaanvragen zijn ingediend.

Net zoals het geheel aan arresten wordt gekenmerkt door een grote hoeveelheid asielzoekers uit Oeganda en Kameroen, zijn deze landen ook sterk vertegenwoordigd bij de landen van herkomst in de steekproef. Van de 26 arresten, zijn er 6 met Oeganda en 4 met Kameroen als land van herkomst. Ook Mongolië is sterk vertegenwoordigd met 3 arresten. Verder zijn Djibouti, Ethiopië, Gambia, Ghana, Guinee-Bissau, Irak, Kenia, Nigeria, Rusland, Rwanda, Soedan, Somalië en Thailand eenmalig in de steekproef als land van herkomst aanwezig.

In de verdere analyse zal blijken dat specifieke argumenten en verwoordingen kunnen worden gekoppeld aan de bepaalde persoon die verantwoordelijk is voor het nemen van de beslissing. Daarom wordt elk arrest ook gekoppeld aan een referentie (1 tot 6) naar de rechter of kamervoorzitter die de beslissing nam. Het valt op dat 19 van de 26 beslissingen genomen werden door 2 rechters. Doorheen de jaren blijven zij het meeste aanvragen behandelen. De eerste rechter behandelde 8 van de 26 arres-

ten, de tweede rechter 11 van de 26. Verder behandelde een andere rechter 2, een kamervoorzitter 3, een rechter 1 en een laatste rechter ook 1 arrest.

De redenen van de arresten zijn in de meeste gevallen (24 van de 26) een beroep tegen een geweigerde toekenning van de vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming. In één geval is het een nieuwe aanvraag na 26 quater na een geweigerde toekenning van de vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming. Ten slotte is er ook één geval waarbij men in beroep gaat na het intrekken van de vluchtelingenstatus op basis van nieuwe elementen in het verhaal van een reeds erkende vluchteling.

De eindbeslissingen van de RvV over deze arresten hielden meestal (19 van de 26) een bevestiging in van de beslissing in eerste aanleg, namelijk een weigering van de vluchtelingenstatus en de weigering van de subsidiaire bescherming. In 4 van de 26 gevallen werd het beroep verworpen. In één geval werd de vluchtelingenstatus ingetrokken, zoals reeds beslist in eerste aanleg. Ten slotte werd in één geval de vluchtelingenstatus toegekend en één ander geval de subsidiaire bescherming.

De eindbeslissingen van de arresten zijn niet altijd uitsluitend gebaseerd op de geloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie of genderidentiteit. In 15 van de 26 gevallen werd de seksuele oriëntatie ongelooftwaardig bevonden, in 7 van de 26 werd eraan getwijfeld maar was er geen uitsluitsel en in de laatste 4 gevallen werd de seksuele oriëntatie of genderidentiteit wel geloofwaardig bevonden. Dit wil echter niet zeggen dat die 4 gevallen automatisch tot bescherming hebben geleid. In 3 van die 4 cases werd het gevaar in het land van herkomst niet zwaar genoeg bevonden om de vluchtelingenstatus of internationale bescherming toe te kennen.

Aangezien het enige arrest in de selectie over een transvrouw behoort tot de cases waarbij de genderidentiteit niet ter discussie staat en slechts het gevaar in het land van herkomst als argument dient, is het in de resultatensectie niet mogelijk om uitgebreid in te gaan op de patronen in argumentatie omtrent genderidentiteit en zal er uit pragmatische overweging vooral gefocust worden op de patronen in argumentatie omtrent de seksuele oriëntatie van de lesbische en biseksuele vrouwen in de steekproef.

Er dient ook nog te worden opgemerkt dat drie van de 26 arresten de asielzoeker in kwestie bij volledige naam noemden, gevolgd door geboortedatum- en plaats. Hoewel beweerd wordt dat de arresten geanonimiseerd worden om de privacy van de verzoekers te garanderen, zijn de personen in dit geval erg makkelijk te identificeren. Bovendien worden in deze arresten vaak erg intieme bekentenissen gedaan, wat in combinatie met de persoonsgegevens de vrouwen in kwestie kan blootstellen aan gevaar of vervolging (los van het feit of deze getuigenissen waargebeurd of vals zijn).

Ten slotte kennen de arresten een specifieke opbouw. In bijna alle arresten wordt eerst het asielrelaas van de verzoeker samengevat door het CGVS. Barsky (1994) noemt dit een (re)articulatie van de details van de vervolging van de asielzoeker in het land van herkomst. Daarna beargumenteert het CGVS de (on)geloofwaardigheid of twijfel bij de vervolging. Op basis hiervan neemt het CGVS een beslissing over de vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming. Aangezien deze in alle arresten negatief is, volgt daarna de informatie van de RvV in verband met het beroep. Eerst rearticuleert de RvV de tegenargumenten van de asielzoeker op de beslissing van het CGVS, waarna de RvV beargumenteert of deze tegenargumenten de beslissing veranderen en tot een conclusie komt.

Deze opbouw zorgt ervoor dat er als het ware een gesprek ontstaat tussen beide partijen. Het verhaal van de asielzoeker wordt becommentarieerd door het CGVS, waarop de asielzoeker opnieuw reageert en ten slotte de RvV conclusies trekt. Echter, wanneer men dieper ingaat op de inhoudelijke narratieven van de arresten, valt op dat het eigenlijk helemaal geen gesprek is. Alles wordt bij monde van het CGVS en de RvV gearticuleerd en zodoende gekaderd en geïnterpreteerd. Deze interpretatie staat centraal in onze analyse.

5.4. Kritische discoursanalyse

Om de arresten te analyseren maken we gebruik van een kritische discoursanalyse. Dit is een benadering die sociale en linguïstische analyses samenbrengt. Het focust niet zozeer op taal en taalgebruik op zichzelf, maar wel op hoe sociale en culturele processen en structuren te vinden zijn in taal. Daarom worden kritische discoursanalyses voornamelijk ingezet om na te gaan hoe machtsrelaties en ongelijkheid via taal worden geconstrueerd, geproduceerd en gereproduceerd (Barsky, 1994; Blackledge, 2014; Fairclough, 2014). Hierdoor wordt taal in een kritische discoursanalyse nooit als neutraal of vanzelfsprekend gezien. Taal wordt eerder beschouwd als een sociale praktijk die ongelijke machtsrelaties ondersteunt, versterkt, uitdaagt of verandert. Daarenboven is taal niet machtig op zichzelf, maar zit er wel macht in het gebruik van taal (Blackledge, 2014). Door taal als een sociale praktijk te zien die bepaalde doelen dient, is de specifieke sociale en historische context waarbinnen het discours voorkomt net zo belangrijk (Janks, 1997).

De kritische discoursanalyse focust steeds op de relatie tussen taal en macht. Het beschrijft de bestaande realiteit, maar evalueert en verklaart ze ook door aan te tonen hoe maatschappelijke structuren of mechanismes leiden tot de realiteit van de patronen in het discours (Fairclough, 2014). De discursieve praktijken drukken immers bepaalde sociaal-politieke structuren uit en legitimeren en reproduceren ze bijgevolg (Barsky, 1994). In onze analyse passen we dit toe door de drie componenten te volgen van Janks (1997): (1) beschrijving van de patronen in de tekst, (2) analyse van de situationele context en (3) verklaringen vanuit het ideologische en structurele perspectief. Op deze manier wordt

nagegaan hoe de tekst gepositioneerd is, welke doelen daardoor (niet) gediend worden en wat de gevolgen daarvan zijn (Janks, 1997).

6. Resultaten

6.1. Patronen in argumentatie

In de steekproef van arresten valt op dat er acht aspecten van de seksuele oriëntatie van de lesbische en biseksuele vrouwen worden onderzocht om de geloofwaardigheidsbeslissing op te baseren. Deze acht aspecten zijn: de ontdekking van de seksuele geaardheid, het gevoelsleven, de beschrijving van voorgaande relaties, de stabiliteit van de seksuele oriëntatie, de connectie met de LGBT gemeenschap, de beleving van de seksuele geaardheid in België, de ervaring van gevaar en de bewijsstukken. Hieronder wordt elk van deze aspecten beschreven om telkens na te gaan wat de achterliggende normen zijn, hoe ze geconstrueerd worden en welke spanningsvelden zich daarbij manifesteren. Vanuit onze intersectionele benadering trachten we bij elk aspect de normativiteit op meerdere vlakken tegelijk in vraag te stellen.

6.1.1. De ontdekking van de seksuele geaardheid

Het eerste aspect waar erg veel aandacht wordt aan besteed in het geloofwaardigheidsonderzoek is het moment of de periode van de ‘ontdekking’ van de seksuele geaardheid en de daarbij horende gevoelens. Daarbij wordt verwacht dat er een helder en duidelijk moment kan aangewezen worden waarop de persoon de ‘andere’ (ten opzichte van de maatschappelijk gangbare) seksuele geaardheid ‘ontdekte’, zoals blijkt uit dit citaat:

In eerste instantie kan hier reeds een ernstige tegenstrijdigheid in uw verklaringen betreffende uw ontdekking van uw seksuele voorkeur worden aangehaald. Zo verklaarde u voor de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) immers dat u pas vanaf februari 2010 weet dat u een 'andere' seksuele voorkeur heeft ... Voor het CGVS verklaarde u merkwaardig genoeg dat u denkt dat u eigenlijk altijd al dat gevoel hebt gehad ... (arrest 105232)

Er zijn echter heel wat vragen te stellen bij deze conceptualisatie van een seksuele oriëntatie. Er lijkt te worden verwacht dat de ‘afwijkende’ seksuele oriëntatie op één specifiek moment ‘gevonden wordt’ door de persoon in kwestie. Daarmee worden LGBT personen niet alleen nog sterker vreemd van ‘normale’ heteroseksualiteit, maar wordt ook verondersteld dat er een soort *aha-erlebnis* plaatsvindt met inzicht in de eigen geaardheid. Het wordt tegenstrijdig geacht dat een persoon tegelijk op één moment dit gevoel duidelijk had en het tegelijk al altijd wist, maar is dit eigenlijk wel tegenstrijdig?

Vervolgens verwacht men dat de LGBT persoon zich na de ontdekking erg ‘anders’ voelt dan diens omgeving. Door dit gevoel van ‘afwijkend’ te zijn, wordt verwacht dat de persoon door een moeilijk,

persoonlijk proces gaat om zichzelf te aanvaarden. De homofobe context van het land van herkomst wordt bovendien verwacht te leiden tot een innerlijke strijd en worsteling met eigen gevoelens.

Gevraagd wat u dan voelde toen u voor het eerst beseftte dat u van vrouwen hield, zei u dat u zich erg ok voelde en dat het normaal was (gehoorverslag, p.9). Gevraagd of u dan geen andere gevoelens had hierbij, ontkende u dit (gehoorverslag, p.9). Gevraagd of u zich er dan meteen bij neerlegde dat u gevoelens had voor vrouwen, dan wel dat u ooit de hoop koesterde dat het zou overgaan [en u zich enkel tot mannen zou aangetrokken voelen], zei u dat u het aanvaardde en het voor u normaal was. Uw verklaringen met betrekking tot (de ontdekking van) uw geaardheid komen aldus summier en allerm minst doorleefd over. ... Uit uw verklaringen blijkt geenszins dat u de ontdekking van uw biseksuele geaardheid, en meer bepaald uw gevoelens ten aanzien van vrouwen, als problematisch ervoer, terwijl uit informatie waarover het Commissariaat-generaal beschikt (zie administratief dossier) en uit uw eigen verklaringen (gehoorverslag, pp.8 en 10) blijkt dat de Kameroense maatschappij een overwegend homofobe houding aanneemt. ... Er zou dan toch ook verwacht worden dat u niet louter uiterst positieve gevoelens zou weergeven wanneer u gevraagd wordt wat u voelde op het moment dat u voor het eerst beseftte dat u diepere gevoelens had voor een vrouw, maar dat u ook spontaan melding zou maken van twijfels, angst en andere gevoelens die deze positieve gevoelens doorkruisten en desgevallend overstemden. Uw eerste lesbische ervaringen blijken echter voor u op ongedwongen wijze en zonder moeilijkheden te zijn verlopen. Het gemak waarmee u de ontdekking van uw lesbische geaardheid beleefd lijkt te hebben en deze zelfs in het geheel niet als problematisch zou hebben ervaren, is niet aannemelijk in het licht van de homofobe context in Kameroen, waar men volgens uw verklaringen een gevangenisstraf voor tien jaar kan krijgen omwille van zijn of haar seksuele geaardheid. (arrest 123324)

Zoals in bijna alle arresten wordt het in bovenstaand fragment als onrealistisch afgedaan dat een persoon positieve gevoelens heeft bij de ontdekking van de eigen lesbische of biseksuele geaardheid. Er wordt verondersteld dat het getuigt van een gebrek aan angst wanneer iemand zich meteen goed voelt bij seksuele relaties met personen van hetzelfde geslacht. Deze verwachtingen worden als vanzelfsprekend voorgesteld door de verklaringen van de asielzoeker te kaderen als 'niet aannemelijk', 'niet binnen de verwachtingen' en 'niet doorleefd'. De verwachtingen van het CGVS worden erg duidelijk in de vragen die gesteld worden aan de asielzoeker en de richting waarop ze aansturen. Het zijn essentiële beelden in de constructie van de 'geschikte en geloofwaardige LGBT asielzoeker'. In onderstaand arrest wordt letterlijk aangestuurd op 'het worstelen met gevoelens'.

Wanneer u gevraagd werd of u ermee geworsteld hebt wanneer u ontdekte dat u homo-seksueel bent, antwoordde u 'worstelen?' waarop u de dossierbehandelaar verduidelijkte 'met uw gevoelens?'. U antwoordde 'mijn gevoelens voor het andere geslacht?'. Er werd u gevraagd of u moeilijkheden had met uw gevoelens, waarop u –vaag- antwoordde dat het u verstoorde. Er werd u gevraagd wat u daarmee bedoelde, waarop u verklaarde dat het u verstoorde omdat u nadacht hoe u ermee kon stoppen en dat u bang was dat u er nooit zou kunnen mee stoppen. U antwoordde geenszins verhelderend, en opnieuw geenszins blij gevend van echte doorleefde, ervaren emoties. Uit uw verklaringen blijkt dat u hoofdzakelijk bezig was met de reactie van uw gemeenschap. Dat u geen andere twijfels, emoties of gedachten zou gehad hebben buiten de angst voor uw gemeenschap, is echter ongeloofwaardig. (arrest 209189)

Ook Addea (2013) haalde reeds aan dat het moment en de emoties bij de ontdekking van de geaardheid voor het CGVS centraal staan en de asielzoekers worden afgerekend op een gebrek aan gevoelens van spijt of angst. Aangezien deze argumentatie in bijna alle arresten naar voor worden geschoven en zwaar doorwegen in het geloofwaardigheidsonderzoek, lijkt deze verwachting voor het CGVS een onbetwistbare grond van waarheid te worden.

Wanneer we deze aannames echter vanuit de literatuur bekijken, kunnen hier verschillende vragen bij worden gesteld. Zo is het ten eerste incorrect en essentialiserend om positieve emoties bij een lesbische of biseksuele geaardheid als ongeloofwaardig te achten. Een beleving van iemands geaardheid is complex en erg verschillend van individu tot individu (Millbank, 2009). Ten tweede is er een grote focus op 'hoe het aannemelijk is zich te gedragen' in de homofobe context van het land van herkomst. Er wordt verwacht dat deze context het onmogelijk maakt om de eigen geaardheid (positief) te beleven, zonder rekening te houden met de verschillende, persoonlijke en genuanceerde betekenissen die daaraan kunnen gehecht worden (Addea, 2013).

Het veronderstelt overigens de 'seksuele uitzonderlijkheid' (Puar 2007; 2008) waarbij LGBT personen alleen in het Westen aanvaard worden en in het land van herkomst uitsluitend met homofobie in aanraking zijn gekomen (Dearham, 2017; Fobear, 2014; Gaucher & DeGagne, 2014; Jenicek et al., 2009; Murray, 2014a; Murray, 2015). Het CGVS verwacht dus dat de asielzoeker zich negatief uitlaat over de gevoelens bij de eigen seksuele oriëntatie en over het land van herkomst. Hoewel er ongetwijfeld cases zijn waarin er negatieve gevoelens zijn over beide aspecten, doet dit tekort aan de complexe realiteit van LGBT asielzoekers waarin ze meerdere (ook tegenstrijdige emoties) met elkaar kunnen verenigen en relaties behouden ten opzichte van hun land van herkomst (Murray, 2014a).

6.1.2. Het (gevoels)leven als lesbische of biseksuele vrouw

Na het moment van ontdekking, focust het geloofwaardigheidsonderzoek op het (gevoels)leven als lesbische of biseksuele vrouw. Er zijn hierbij vier aspecten waar veel aandacht wordt aan besteed: de innerlijke reflectie bij de aanvaarding van de geaardheid, de onweerstaanbare lichamelijke en romantische aantrekking, de specifieke levensstijl en de bewuste visie op maatschappij en religie.

Ten eerste werd verwacht dat lesbische en biseksuele vrouwen door een periode gaan van veel innerlijke reflectie over de eigen gevoelens en positie, waarna ze zichzelf aanvaardden. Door deze verwachte reflectie komt het onbetrouwbaar over wanneer men weinig doordacht of gefundeerd toelichting geeft bij de eigen gevoelens, zoals blijkt uit onderstaand citaat:

Over uw gevoelens en innerlijke reflectie bij de bewustwording van uw geaardheid, zegt u opvallend weinig en blijven uw verklaringen erg vaag. Uw verklaringen getuigen allerminst van doorleefde ervaringen en weten helemaal niet te overtuigen. ... Uw onvermogen om blijk te geven van enige reflectie omtrent de situatie waarin u zich bevond, of om te getuigen van wat u dacht, en wat hierbij door u heen ging (concrete negatieve dan wel positieve gevoelens), geeft enkel blijk van een afwezigheid van enige doorleefde ervaring. (arrest 209189)

De mate van reflectie over dergelijke aspecten van iemands leven is echter een erg persoonlijk en cultureel gegeven. Niet iedereen reflecteert noch praat even gemakkelijk over diens emoties en al zeker niet als daar cultureel gezien niet de woordenschat of openheid toe is. Daarenboven betreft dit vaak erg private aangelegenheden van iemands identiteit of leven, waarover mogelijk tot dan toe nog weinig gepraat is. Ook is het mogelijk gekoppeld aan emotionele, traumatische gebeurtenissen door de homofobie in het land van herkomst (LaViolette, 2013; Millbank, 2009). Dit maakt het moeilijker en relatiever om dergelijke zaken onder woorden te brengen. In het voorgaande geciteerde arrest haalt de asielzoeker in beroep de culturele invloed aan om diens reactie te kaderen, maar dit wordt weerlegd door de RvV:

Hoewel soms geopperd wordt dat een verschillende culturele achtergrond, aanleiding kan geven tot een verschillende ervaring van de bewustwording en beleving van homoseksualiteit, dient vastgesteld dat u überhaupt geen enkele blijk geeft van het nadenken over en de overweging of gevoel bij het feit dat u lesbisch bent – cultureel bepaald of niet – dit alles te midden van een maatschappij waar homoseksualiteit en lesbische relaties het voorwerp uitmaken van een sociaal taboe (zie administratief dossier). Uw verklaringen geven dan ook geen blijk van een andere (cultureel bepaalde) manier van beleving van de eigen geaardheid, maar duiden enkel op een volledig en manifest gebrek aan doorleefde ervaringen. (arrest 209189)

Het valt op hoe wordt gesteld dat sommige – subjectieve, onzekere, in twijfel te trekken – bronnen pleiten voor culturele verscheidenheid in beleving, maar dat dit door de RvV – objectief, rationeel, aan de hand van de waarheid – wordt afgewezen. Er wordt dus gesteld dat er verscheidenheid kan zijn in beleving, maar niet in de uitvoerigheid van de beschrijving van en reflectie over emoties.

Het tweede aspect bij dit gevoelsleven is de rol van seksualiteit en de beleving daarvan in het kader van de lesbische of biseksuele geaardheid. Het CGVS vindt ten eerste dat men zich zowel op lichamelijke als romantische manier dient aangetrokken te voelen tot personen van hetzelfde geslacht, om geloofwaardig lesbisch of biseksueel te zijn. Als het puur om seksuele betrekkingen gaat, wordt het als te beperkt beschouwd, zoals uit dit fragment blijkt:

Het is opvallend dat u gedurende het hele persoonlijk onderhoud en meer specifiek ook wanneer u naar uw interpretatie van het begrip homoseksualiteit gevraagd werd, voornamelijk de focus legt op het seksuele aspect. Deze simplistische verklaringen over uw gevoelsbeleving en bewustwordingsproces overstijgen zelden het lichamelijke aspect. Betreffende de emotionele ervaring valt er in uw verklaringen weinig terug te vinden. (arrest 209189)

Ten tweede verwacht het CGVS dat deze aantrekking tot personen van hetzelfde geslacht onweersstaanbaar is. In het geval men zich als lesbisch identificeert, moet het dus ondenkbaar zijn om met een man seks te hebben of daar plezier uit te kunnen halen. Bovendien mag het – zoals wordt aangetoond in onderstaand citaat – voor het CGVS niet overkomen dat iemands geaardheid een keuze zou zijn, maar iemand moet overkomen zonder daar nog inspraak in te kunnen hebben:

Met deze verklaringen lijkt u te suggereren dat uw lesbische geaardheid het gevolg is van een nare ervaring in uw leven, maar nergens uit uw verklaringen blijkt dat u uw lesbische geaardheid beschouwt of beschouwd als een intrinsiek, alomvattend en permanent onderdeel van u als persoon, die uw relationeel leven en gevoelsleven blijvend beïnvloedt, wars van wisselende situationele omstandigheden waar u mee te maken krijgt in uw leven. (arrest 177655)

Berg & Millbank (2009) en Jansen & Spijkerboer (2013) wezen al op de constructie van een LGB asielzoeker wiens geaardheid ‘onvrijwillig’ moet overkomen, waarbij de persoon slechts serieus genomen wordt als er een onweersstaanbare en onomkeerbare drang is om seksuele betrekkingen te hebben met iemand van hetzelfde geslacht. Deze verwachtingen houden echter weinig rekening met personen die seksuele relaties niet essentieel vinden of meer fluiditeit ervaren in de seksuele oriëntatie. Daarboven stelt Peumans (2011, p.36) ook dat “het zichzelf weerhouden van fysieke uitdrukking van een seksueel verlangen kan omwille van verschillende redenen: psychologische onderdrukking, religieuze eed of geloof, angst voor ziektes, druk van politie, religieuze instanties en medische autoriteiten en afstand of afwezigheid van een geliefde”.

Naast uitvoerige innerlijke reflectie en onweerstaanbare, lichamelijke en romantische aantrekking, heeft het CGVS ook een derde specifieke verwachting van de lesbische en biseksuele asielzoekers op vlak van levensstijl. Zo heeft men het beeld dat lesbische of biseksuele vrouwen op een 'doorleefde manier anders voelen en leven' dan de rest van de maatschappij. Fobear (2014) merkte hier al bij op dat het homonormatieve narratief vaak verwacht dat de seksuele oriëntatie de primaire identiteit en levensstijl van de personen in kwestie is. Echter, het CGVS verwacht tegelijkertijd dat de lesbische en biseksuele vrouwen geen risico's nemen in het hebben van seksuele relaties of ander normafwijkend gedrag. Wanneer asielzoekers familie of vrienden in vertrouwen nemen over hun seksuele oriëntatie of seksuele betrekkingen hebben met het risico betrappt te worden, wordt dit als roekeloos en ondoordacht beschouwd, zoals blijkt in dit arrest:

Wat de aanleiding tot de lynchpartij die tot uw arrestatie geleid zou hebben betreft, kan opgemerkt worden dat het wel erg onvoorzichtig was om gemeenschap te hebben met Manga zonder de deur van uw woning te sluiten, zelfs indien er een gordijn voor de deuropening hing (CGVS p. 25, 26). ... Het is dan ook weinig geloofwaardig dat jullie, als homoseksueel koppel in het homofobe klimaat van Kameroen dat u zelf beschrijft (CGVS p. 23, 24) en gezien jullie eerdere ervaringen, geen verdere voorzorgen zouden genomen hebben om te voorkomen dat jullie opnieuw betrappt werden. (arrest 151802)

Het vierde en laatste verwachte aspect van het gevoelsleven van lesbische en biseksuele vrouwen is diens omgang met de maatschappij en religie. Door de verwachte uitvoerige innerlijke reflectie en specifieke levensstijl wordt verondersteld dat de persoon in kwestie de homofobe maatschappij en religie problematiseert en rationaliseert. Zo wordt er in verschillende arresten geargumenteed dat de asielzoeker niet afdoend de eigen seksuele oriëntatie kan verzoenen met diens religie, zoals in dit fragment:

Verder zijn ook uw verklaringen met betrekking tot hoe u uw protestante geloofsovertuiging verenigt met uw seksuele geaardheid bedenkelijk te noemen. Zo verklaart u wel dat de protestanten lesbische vrouwen veroordelen maar verklaart u er nooit zelfs aan gedacht te hebben te stoppen naar de kerk te gaan (zie gehoor CGVS, p.16). U probeert zelfs de protestantse kerk nog te verdedigen door te stellen dat het niet elke dag is dat ze daarover spreken (zie gehoor CGVS, p.16) en verklaart ook dat het de religie is die u reeds sinds uw kindertijd volgt. Het is merkwaardig dat u blijkbaar niet kritisch staat tegenover de overtuiging van uw religie wat betreft mensen met een lesbische geaardheid. (arrest 111304)

Dit toont aan dat het CGVS zelf een religieus leven contradictorisch en onverenigbaar lijkt te vinden met de seksuele oriëntatie van lesbische en biseksuele vrouwen, zoals vaker gesteld wordt (Peumans,

2017). Echter, wanneer men naar de individuele beleving van religies kijkt, staat die vaak ver weg van de (perceptie van) normatieve, religieuze doctrines. De beleving kan immers complex, dynamisch en ambivalent zijn, wat ver weg staat van rationeel consistente argumentatie (Peumans, 2014).

Het valt ook op dat één asielzoeker (zie onderstaand citaat) openlijk ingaat tegen de gangbare maatschappelijke en religieuze normen van het land van herkomst en dat dit net de enige keer is in onze steekproef dat de vluchtelingenstatus wordt toegekend. Vanuit postkoloniaal perspectief zou men kunnen vermoeden dat wie zich tegen de eigen maatschappij keert en een (vermeende) Westerse levensstijl hanteert, sneller wordt aanvaard in het beeld van de gewilde en geschikte vluchteling (Fobear, 2014).

Zo heeft verzoekster onder meer enkel relaties aangegaan met een verwesterde (de Spaanse doctor van Soedanese oorsprong) en twee Westerse vrouwen. Voorts heeft verzoekster haar wens een hersteloperatie te ondergaan van haar besnijdenis, niettegenstaande dit concreet gepland was in Duitsland, een arts was aangesproken en alle nodige regelingen waren getroffen, niet door laten gaan na een gesprek met haar moeder. ... Dit klemt te meer nu verzoekster, los van haar seksuele geaardheid, er als vrouw en kunstenares, althans naar Soedanese normen, een nonconformistische levensstijl op na hield die haaks stond op de traditionele vrouwenrol binnen de Soedanese samenleving. Verzoekster wijst herhaaldelijk op het willekeurig geweld waarvan vooruitstrevende vrouwen en vooral deze vrouwen die de heteroseksuele normen niet volgen, het slachtoffer kunnen worden (zie informatie toegevoegd aan het verzoekschrift). De Soedanese autoriteiten vernietigen kunst die on-islamitisch wordt geacht. ... Ook verzoekster drukt zich uit via haar kunst. Ze engageerde zich (zie bijgevoegde informatie, foto's en getuigenissen) en droeg bij tot het respect voor alle etnische culturen van haar land en tot de bewustmaking van de gevaren van vrouwelijke besnijdenis. (arrest 97865)

6.1.3. Voorgaande lesbische of biseksuele relaties

Het derde aspect waaraan de geaardheid van lesbische of biseksuele vrouwen op geloofwaardigheid worden getoetst, zijn hun voorgaande relaties. In het geconstrueerde beeld van de geloofwaardige lesbische of biseksuele asielzoeker wordt het ten eerste verwacht dat de vrouwen op zoek zijn gegaan naar andere lesbische of biseksuele vrouwen en daar relaties mee zijn aangegaan. Bovendien wordt telkens veel belang gehecht aan de manier waarop ze wisten dat die anderen lesbisch of biseksueel waren, zoals in dit citaat blijkt:

Ten tweede legde u ondoorleefde en onwaarschijnlijke verklaringen af over hoe u wist of kon te weten komen van anderen dat ze homoseksueel zijn. ... U verklaarde dat u het weet als u iemand ziet die lesbisch is of iemand die er aan gewoon is. Toen u gevraagd werd hoe u dat

weet, verklaarde u het volgende: Dat weet je door de manier waarop je praat. ... Je praat met je partner in een private plaats. Als je die kust dan is het normaal. Als je hun aanraakt, hun borsten ofzo, als die het leuk vindt dat weet je het. ... U werd geconfronteerd met de bedenking dat het wel vreemd is om gewoon vrouwen te kussen om uit te zoeken wie lesbisch is. ... Het geheel aan verklaringen betreffende hoe u meisjes benaderde en naging of ze lesbisch waren, zijn op z'n minst merkwaardig te noemen. Niet enkel in de Ghanese context, waar homoseksualiteit niet getolereerd wordt, maar ook gewoon in het algemeen, is het erg vreemd dat iemand op deze manier zou handelen. ... In dit opzicht en daar u in uw verklaringen herhaaldelijk de nadruk legde op uw angst voor de gemeenschap en de intolerante houding van Ghanezen ten opzichte van homoseksuelen (zie uw eerdere verklaringen en COI in het administratief dossier), is het ongeloofwaardig dat u op deze, risicovolle en weinig discrete, manier zou uitzoeken wie al dan niet homoseksueel is. Uw verklaringen komen dan ook niet doorleefd over en halen de reeds aangetaste geloofwaardigheid van uw seksuele geaardheid verder onderuit. (arrest 209189)

Hoewel het dus enerzijds in sommige arresten als ongeloofwaardig wordt bevonden dat de persoon niet op zoek is gegaan naar partners, wordt het anderzijds vaak als ongeloofwaardig gezien als de persoon teveel risico's nam om die relatie te uiten. Het is onduidelijk welke 'manier van andere homoseksuelen ontmoeten' bevredigend of geloofwaardig is voor het CGVS. Door de specifieke context waarin deze personen in hun land van herkomst zich bevonden, is het vaak erg moeilijk hier veel mogelijkheden toe gehad te hebben of woorden voor te hebben om het te beschrijven. Daarenboven is het erg normatief te verwachten dat iedereen een relatie gehad heeft of op zoek is gegaan naar partners. Ten slotte zijn er ook vragen te stellen bij de interpretatie van 'een relatie', waarbij de conceptualisatie en betekenis tussen asielzoeker en beoordelaars sterk kan verschillen (Addea, 2013).

Het tweede element van de relatie dat wordt getoetst aan de verwachting van het CGVS, is de achtergrondkennis over de voorgaande partner(s). Zo worden consequent vragen gesteld over hoe de partner haar seksuele geaardheid 'ontdekte', hoeveel broers en zussen ze had en hoe die noemden, hoeveel voorgaande relaties ze gehad heeft en hoe die partners waren, hoe haar ouders noemden, hoe ze eruit zag en haar karakter was, en hoe ze haar seksuele geaardheid beleefde in een homofobe context. Wanneer de asielzoeker deze gegevens niet kan geven over haar partner(s), stelt het CGVS dat de relatie ongeloofwaardig, niet aannemelijk of te weinig gedetailleerd is:

Wanneer u naar specifiekere zaken gevraagd wordt, houdt u het op een gevoel voor humor en mooie ogen, u stelt dat ze niet oordeelt over mensen en dat dit genoeg is (CGVS pp. 23-24). Dit alles is toch wel erg oppervlakkig te noemen voor een relatie van 7 à 8 jaar in een context

waarin jullie zich moeten verbergen. Pas wanneer u zelf foto's van jullie afstuderen toont, op het einde van het gehoor, en naar uw gevoel daarbij gevraagd wordt, kan u aanhalen, wanneer u er letterlijk naar gevraagd wordt, dat u gewild had dat u dit open zou kunnen beleven (CGVS pp. 28-29) en dat het kwetst. Dit terwijl u natuurlijk eerder al uitgebreid met het ontbreken van echte gevoelens in uw relaas geconfronteerd bent. (arrest 196490)

Hoewel een asielzoeker dus verweten wordt teveel risico's te nemen en openlijk een relatie aan te gaan, heeft het CGVS dus ook de duidelijke verwachting dat de asielzoeker gedetailleerde kennis heeft over de voorgaande partner. Er wordt dus een dubbelleven van de asielzoeker verwacht. Het CGVS stelt dat de specifiek aangehaalde onderwerpen zouden moeten besproken zijn om "de nieuwsgierigheid te bevredigen" en "informatie te verschaffen betreffende veiligheid", zoals hier blijkt:

Vragen in verband met uw vriendin haar ervaringen in het verleden zouden dus niet enkel uw nieuwsgierigheid bevredigd hebben, maar zouden u ook informatie verschaft hebben betreffende uw veiligheid, in deze relatie en eventueel naar de toekomst toe. Er kan dan ook niet worden aangenomen dat u hierover nooit met haar sprak. (arrest 186490)

In verschillende arresten reageerden asielzoekers op dit argument dat er daarbij geen rekening wordt gehouden met persoonlijkheden en geïnternaliseerde homofobie, die een grote invloed heeft uitgeoefend tijdens het aangaan en beleven van de relatie, ervoor zorgde dat sommige informatie geheim gehouden werd of bepaalde zaken onbespreekbaar waren. Daarmee werd echter consequent geen rekening gehouden door het CGVS.

Het derde en laatste element van de relatie waarop het CGVS dieper ingaat zijn de gesprekken als koppel over de moeilijkheden van de seksuele geaardheid in het land van herkomst. Ook hier verwacht men dat de partners dit vaak en diepgaand hebben gesproken, door het veronderstelde belang van het 'anders zijn' in de homofobe context:

Het is merkwaardig dat u van dergelijke zaken niet op de hoogte bent en dat u met uw respectievelijke partners blijkbaar zo'n dingen niet besprak. Er mag nochtans aangenomen worden dat in de Kameroense context lesbische partners zoiets met elkaar bespreken gezien de impact die het taboe op hun leven heeft en gezien ze als partners hierin steun en begrip kunnen vinden (arrest 105232)

Het valt op hoezeer het CGVS verwacht dat de asielzoeker bij de 'ontdekking' van de geaardheid getuigt van negatieve gevoelens van angst en twijfel (wegens maatschappelijke en geïnternaliseerde homofobie), maar er na een proces van bewustwording wordt verwacht dat de persoon zich helder en zelfbewust als persoon en als koppel positioneert ten opzichte van die homofobie. Dat deze maat-

schappelijke en geïnternaliseerde homofobie de beleving en relatie ook van binnenuit beïnvloedt, en beleving en relaties heel erg persoonlijk zijn, wordt door het CGVS niet gezien bij hun construct van lesbische of biseksuele asielzoekers.

6.1.4. De stabiliteit van de seksuele oriëntatie

Als vierde aspect van de seksuele oriëntatie gaat het CGVS de duidelijkheid en stabiliteit van de geaardheid na. Daarbij problematiseert het CGVS biseksualiteit niet, op voorwaarde dat de asielzoeker zichzelf zo identificeert van in het begin van de procedure. In dat geval worden afwisselende relaties met mannen en vrouwen aanvaardt. Echter, wanneer de asielzoeker stelt lesbisch te zijn, zijn voorgaande of huidige relaties met mannen een bewijs van ongeloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie, zoals in dit arrest duidelijk blijkt:

Vooreerst kan worden opgemerkt dat ernstige vragen kunnen gesteld worden bij uw lesbische geaardheid. U stelde tijdens het eerste gehoor door het Commissariaat-generaal dat u – na uw eerste lesbische relatie met (H.) - op uw 23ste gedurende iets minder dan een jaar een relatie had met (B.), een man die 2 jaar ouder dan u was. U zei dat u een relatie met hem aanging onder impuls van uw moeder, die vond dat u rijp was voor het huwelijk (gehoor I CGVS, p. 7). Op de vraag of u met (B.) wilde trouwen, antwoordde u bevestigend (gehoor I CGVS, p. 7), hetgeen opmerkelijk is voor iemand die beweert lesbisch geaard te zijn. ... Wanneer de interviewer u vroeg hoe u zich voelde wanneer u seks had met (B.), antwoordde u bovendien 'ik voelde mij normaal' en toen u ter bevestiging werd gevraagd of u een normale seksuele relatie had met (B.) antwoordde u nogmaals bevestigend (gehoor I CGVS, p. 7). Deze antwoorden roepen vragen op bij de waarachtigheid van uw lesbische geaardheid. ... Wanneer u echter nadien gevraagd werd of u denkt dat uw homoseksuele geaardheid blijvend is of kan veranderen, antwoordde u in veel minder absolute bewoordingen 'Ik denk niet dat het kan veranderen.' en 'Ik ben niet zeker', (gehoor II CGVS, p. 3), waaruit blijkt dat u zelf niet zeker bent van (het blijvend karakter van) uw lesbische geaardheid. Deze twijfel werd bevestigd wanneer u gevraagd werd naar uw kindwens. U stelde kinderen te willen, maar zonder te trouwen. Op de vraag of u zichzelf kinderen ziet hebben met een vrouw of een man, antwoordde u dit niet te weten (gehoor II CGVS, p. 4), hetgeen erop wijst dat u in het midden laat of u deze kinderen binnen een homoseksuele dan wel binnen een heteroseksuele relatie wil krijgen. (arrest 46374)

Dit fragment toont aan hoe moeilijk fluïditeit en belangrijk terminologie is in de asielpcedure. Het blijkt dus erg belangrijk om de eigen seksualiteit duidelijk onder woorden te brengen in voor het CGVS erkende denkkaders. De stabiliteit van die identificatie is ook erg belangrijk. Wanneer iemand zelf niet zeker is of zich doorheen de procedure anders benoemt is dit een reden tot ongeloofwaardigheid:

Daarnaast dient te worden opgemerkt dat verzoekster haar verklaringen over haar biseksuele-geaardheid reeds ondermijnd worden door de vaststelling dat zij zich de ene keer als biseksueel identificeert en de andere keer als lesbische (ook in het verzoekschrift), en klaarblijkelijk niet goed weet wat biseksualiteit/lesbisch inhoudt vermits haar verklaringen dienaangaande alles behalve doorleefd zijn. (arrest 171974)

Het hebben van een relatie met een man in België is bovendien vaak een erg zwaar doorwegend argument om de internationale bescherming niet toe te kennen aangezien het de lesbische geaardheid ondermijnt voor het CGVS. In die gevallen wordt immers verondersteld dat de vrouw 'verder kan gaan als heteroseksueel'. Dit was bovendien een van de redenen waarvoor de vluchtelingenstatus werd afgenomen van een vrouw die bijna vijf jaar de vluchtelingenstatus had in België:

Daarnaast kan ook uw lesbische geaardheid op zich worden betwist. Uit de 'Meldingfiche voorgenomen, uitgesteld of geweigerd schijnhuwelijk/wettelijke samenwoning' blijkt dat u op 17 september 2015 bij de gemeente Geel uw voorgenomen huwelijk meldde met K.(...) A.(...) Y.(...), een man met de Belgische nationaliteit. U bevestigde tijdens het gehoor door het CGVS dat u met hem wilde trouwen en samenleven (gehoor CGVS II, p. 4). Dit voorgenomen huwelijk met een man laat op zich al toe om uw herhaaldelijke beweringen in het kader van het gehoor door het CGVS dd. 16 augustus 2011 dat u lesbisch geaard bent (gehoor I CGVS, p. 2, 4-6) en 'geen instinct had om op jongens te vallen' (gehoor I CGVS, p. 3) in twijfel te trekken. (arrest 177655)

Verwachten dat men als lesbische vrouw niets kan voelen voor mannen is echter een erg stereotiepe veronderstelling (Berg & Millbank, 2009; Addea, 2013). Onderzoek toont aan dat een seksuele oriëntatie complex en fluïde is, en meervoudige betekenissen kent, hoewel stereotypen vaak een stabiele, statische identiteit verwachten (Bach, 2013; Berg & Millbank, 2009; Dearham, 2017; Dhoest, 2018; Gaucher & DeGagne, 2014; Millbank, 2009; Murray, 2014b). Daarenboven wordt er geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat de asielzoeker in kwestie erg blij kan zijn om in een goede, (voor de buitenwereld) heteroseksuele relatie te zitten, door geïnternaliseerde homofobie en jarenlange strijd tegen een maatschappelijke homofobie. Zoals Berg & Millbank (2009) immers reeds stelden, proberen LGBT vluchtelingen vaak een stereotiep heteroseksueel leven te leiden en niet deel te nemen aan een stereotiepe *gay lifestyle* om zichzelf te beschermen.

Ten slotte staan de heteroseksuele relaties in het land van herkomst of België niet in contradictie met het gevaar dat de asielzoeker kan lopen omwille van diens seksuele oriëntatie. De mogelijke vervolging door autoriteiten, familie of andere groepen in het land van herkomst gebeurt immers op basis van de door hen veronderstelde geaardheid. Als zij de persoon dus op een lesbische relatie hebben betrappt

(of vermoeden) in het land van herkomst, kan de persoon daarom gevaar lopen. Dat er ook heteroseksuele relaties zijn geweest of aan de gang zijn, verandert dus eigenlijk niets aan dit gevaar.

6.1.5. De connectie met de LGBT gemeenschap

In het construct van het CGVS van lesbische of biseksuele asielzoekers past een sterke interesse in en kennis van de LGBT gemeenschap. Zo wordt de asielzoeker verwacht op de hoogte te zijn van de LGBT wetgeving, zich betrokken te voelen bij cases in de media en LGBT organisaties te kennen in het land van herkomst:

... zou men verwachten dat u organisaties kan noemen die zich inzetten voor homoseksuelen in uw land. Volgens de informatie waarover het CGVS beschikt zijn er immers verschillende organisaties actief, zowel in Yaoundé als in Douala, waar u gewoond hebt (zie informatie administratief dossier). ... Uw verklaringen komen eerder ingestudeerd over dan dat zij blijkt geven van een oprechte betrokkenheid bij de lotgevallen van homoseksuelen in uw land. (arrest 151802)

Deze verwachting houdt echter geen rekening met het feit dat er verschillen zijn binnen de LGBT gemeenschap. Sommigen vertonen interesse om de wetgeving, organisaties en cases te volgen omtrent LGBT zaken, maar anderen helemaal niet. Daarenboven toont het al dan niet hebben van juridische kennis geen seksuele oriëntatie aan (Addea, 2013). Toch wordt er ook verwacht dat men zich geïnformeerd heeft over de LGBT wetgeving in België, zoals dit fragment toont:

Redelijkerwijze kan worden aangenomen dat verzoekster, indien zij haar land van herkomst daadwerkelijk zou hebben ontvlucht wegens haar lesbische geaardheid, zou zijn nagegaan welke de positie en rechten zijn van homoseksuelen in België teneinde na te gaan of zij hier kon blijven. (arrest 46374)

Bovenop de betrokkenheid, interesse en kennis, wordt in verschillende arresten ook engagement in de LGBT gemeenschap verwacht. Men verwacht enig activisme, lidmaatschap bij LGBT organisaties en kennis over LGBT activisten in het land van herkomst (zoals te zien is in onderstaand citaat), opdat de onweerstaanbaarheid van de geaardheid serieus zou overkomen. Daarenboven wordt ook in België engagement in de LGBT gemeenschap verwacht, vanuit de veronderstelling dat men in België vrij is om de seksuele oriëntatie te beleven.

Hiermee enigzins geconfronteerd verklaarde u nogal onbegrijpelijk dat u in Kameroen geen lid was van een dergelijke organisatie omdat daar de bescherming niet 100% is, wat uw engagement voor de LGTBrechten toch enigzins aantast. (arrest 87314)

De verwachting tot activisme staat echter in schril contrast met de ongeloofwaardigheid van het nemen van risico's of openlijk beleven van de seksuele oriëntatie. Het is verder ook erg simplistisch om

de LGBT gemeenschap in België 'volledig vrij' te beschouwen en te verwachten dat LGBT personen meteen aansluiting bij de LGBT gemeenschap zoeken. De nood en betrokkenheid daarbij is immers afhankelijk van individu tot individu. Het behoren tot de sociale groep van LGBT personen bepaalt niet dat men als gemeenschap sociaal zichtbaar moet samenkomen of zich vereenzelvigen (Addea, 2013).

6.1.6. Beleving van seksuele geaardheid in België

Het zesde aspect van het geloofwaardigheidsonderzoek polst naar de beleving van de lesbische of biseksuele geaardheid in België. Hierbij bestaat er een sterk binair idee: daar waar er een moeilijk dubbellevens moet hebben bestaan in het homofobe land van herkomst, wordt er verwacht in België de seksuele oriëntatie openlijk te beleven en ten volle te exploreren. De assumptie is dat de lesbische en biseksuele asielzoekers tijdens hun (tot dan korte) periode in België de LGBT scene hebben ontdekt, zich naar ontmoetingsplaatsen van LGBT personen begeven, deelnemen aan activiteiten (zoals de *gay pride*) en op zoek gaan naar een nieuwe (lesbische of biseksuele) partner.

Wanneer u gevraagd werd of u in Gent, waar u van bij het begin van uw verblijf in België tot 2015 woonde, lesbische meisjes of vrouwen ontmoette, antwoordde u ontkennend. Gevraagd of u er naar zocht, antwoordde u ook ontkennend. Gevraagd of u naar ontmoetingsplaatsen zocht voor lesbische vrouwen of meisjes, antwoordde u ontkennend en voegde u eraan toe dat u niet wist dat die er waren (gehoor II CGVS, p. 4). Hieruit blijkt andermaal dat vragen kunnen gesteld worden bij uw lesbische geaardheid. Veelzeggend is ook dat u op de vraag of u iets weet over de situatie van gays en van lesbische vrouwen in België antwoordde '(...)Ik weet dat het toegestaan is maar ik ken geen details(...)' (gehoor CGVS, p. 13). Indien u werkelijk lesbisch geaard zou zijn, zou men toch verwachten dat u belangstelling heeft voor de situatie van lesbische vrouwen in België en dat u net wel de details zou kennen over hun situatie hier. Dat u zich lijkt te distantiëren van de LGBTI-gemeenschap in België, roept bijkomende vragen op bij uw bewering dat u lesbisch geaard zou zijn en bij uw verklaring dat u niet uitsluit dat u in de toekomst een relatie zou kunnen hebben met een meisje (gehoor II CGVS, p. 4 en 13). (arrest 177655)

De assumptie over de vrijheid die men in België zou hebben om de seksuele oriëntatie te beleven, ondersteunt de homonationalistische hypothese gebaseerd op het onderzoek van Puar (2007). Het verheerlijkt de situatie in België en houdt geen rekening met de geïnternaliseerde homofobie en de traumatische gebeurtenissen in het land van herkomst, waardoor gevoelens van angst en schaamte kunnen verbonden worden aan de eigen geaardheid (Jordan & Morrissey, 2013; Fobear, 2015). Deze strategieën en gevoelens verdwijnen niet bij het verlaten van het land van herkomst en blijven ook

tijdens de asielprocedure en lang daarna een grote rol spelen in de beleving en perceptie van de seksuele oriëntatie (Jordan & Morrissey, 2013), zoals blijkt in onderstaand citaat.

U verklaart in België niet te hebben geprobeerd om vrouwen te ontmoeten (zie gehoor CGVS II, p.9) en u hoopt dat de sterke gevoelens voor vrouwen niet terug overwinnen (zie gehoor CGVS II, p.14). Uit uw verklaringen blijkt dat u uw verdere leven in een heteroseksuele relatie met Louis wil delen en u zich in de praktijk niet langer als lesbische vrouw beschouwt gezien u geen interesse toont in het leven als lesbische vrouw hier in België ondanks het feit dat u in België die gevoelens voor vrouwen niet hoeft te onderdrukken. Aldus kan de pertinentie van uw beweerde vrees voor vervolging omwille van uw lesbische geaardheid al in bepaalde mate worden gerelativeerd. (arrest 100597)

Daarenboven miskent het de ervaringen van racisme in België, onder andere in de LGBT gemeenschap (Fobear, 2015). Bovendien worden deze personen blijvend geconfronteerd met homofobie ten opzichte van seksuele minderheden, wat overal ter wereld plaatsvindt (Berg & Millbank; Choi, 2010; Dearham, 2017; Fobear, 2014; LaViolette, 2013). Ten slotte onderschat het ook drempels op vlak van taal en armoede om contact te zoeken met de LGBT gemeenschap, indien dat zou gewenst zijn (Jordan & Morrissey, 2013), of de mogelijkheid dat de persoon zich weinig identificeert met de (geschiedenis van de) LGBT beweging in Westerse landen (Fobear, 2014).

6.1.7. Het ervaren van gevaar door seksuele oriëntatie

In vier van de 26 arresten in de steekproef wordt de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van de asielzoeker niet in twijfel getrokken door het CGVS. Dit leidt echter maar in één van de gevallen tot de vluchtelingenstatus. In de andere gevallen wordt er geargumenteed dat de transvrouw terug kan naar haar land van herkomst (Thailand) omdat de beleving van de genderidentiteit daar voldoende geaccepteerd is, dat de lesbische vrouw problemen kent met haar familie omwille van haar geaardheid maar ze veilig is op een andere plek in haar land van herkomst (Rusland) of dat de lesbische vrouw niet duidelijk persoonlijk gevaar loopt in haar land van herkomst (Irak). Om dus bescherming te kunnen krijgen moet men niet alleen de seksuele oriëntatie aannemelijk maken, maar men moet ook het gevaar kunnen aantonen dat verbonden is met die geaardheid.

Ook in de gevallen waarbij men de seksuele oriëntatie van de lesbische of biseksuele vrouwen in twijfel trekt, is het gebrek aan aantoonbaar gevaar omwille van de geaardheid een doorslaggevend element om geen bescherming toe te kennen. Dit gevaar moet enerzijds structureel zijn, op het niveau van het land. Dit wil zeggen dat het CGVS verwacht dat het land en de autoriteiten openlijk homofob zijn en de homofobie het niveau van de sociale gemeenschap overstijgt. Wanneer het gevaar slechts geweld

van familie of de lokale gemeenschap betreft, stelt het CGVS dat het mogelijk is op een andere plaats in het land te gaan wonen:

Tot slot dient nog worden opgemerkt dat alle door u aangehaalde problemen van louter lokale aard zijn hetgeen de mogelijkheid van een intern vluchtalternatief impliceert. (arrest 65963)

Anderzijds moet het gevaar ook persoonlijk genoeg zijn. Zo volstaat het niet om aan te tonen dat het land van herkomst homofob is en er vervolging is van LGBT personen, maar de asielzoeker moet als het ware zelf al slachtoffer zijn geweest van geweld (door autoriteiten):

Het door u voorgelegde internetartikel dat homoseksualiteit in Djibouti behandeld wijzigt niets aan het voorgaande gezien het hier louter algemene informatie betreft en aldus geenszins uw persoonlijk afgelegde asielrelaas ondersteunt. (arrest 39708)

Het wordt overigens niet geloofwaardig geacht wanneer de asielzoeker in kwestie geen bescherming heeft gezocht bij LGBT organisaties of autoriteiten in het land van herkomst. Hier werd reeds door Bach (2013) op gewezen. Dit werd in het theoretisch kader ook gelinkt aan een onderschatting van de bedreigende context in het land van herkomst. In onderstaand fragment blijkt duidelijke de redenering van het CGVS:

Het blijkt ook dat verzoekster nergens hulp heeft gezocht voor haar problemen; zij is nooit naar de politie gegaan en heeft ook nooit ergens anders hulp gezocht; zij contacteerde nooit een hulporganisatie, noch een advocaat (zie het verhoorverslag van 19 december 2012, p. 5, 6). De Raad wijst er op dat van een asielzoeker mag nochtans worden verwacht dat hij of zij eerst alle mogelijkheden uitput om bescherming te verkrijgen in eigen land vooraleer internationale bescherming aan te vragen. Ook deze vaststellingen keren zich tegen verzoeksters geloofwaardigheid. (arrest 119368)

Daarenboven heeft het CGVS de verwachting dat het ervaren gevaar plotseling erg groot is, na bijvoorbeeld de ‘ontdekking’ van de geaardheid door de autoriteiten, waardoor de persoon in kwestie meteen moet vertrekt. Wanneer de persoon in België aankomt wordt ook verwacht meteen asiel aan te vragen. Wanneer de persoon na het ‘begin van de problemen’ – als dat al duidelijk aan te tonen is – nog langer in het land van herkomst blijft, is dit voor het CGVS een bewijs dat de vervolging niet zwaar genoeg doorweegt of de angst niet serieus is:

Verzoekster is vertrokken omdat haar vader dit wenste en met de familie sprak op een bijeenkomst (gehoor 1 p. 3). Dat verzoeksters familie, met uitzondering van haar vader, en haar clan haar hebben verstoten, is – hoewel te betreuren voor verzoekster – geen reden voor internationale bescherming. Indien de problemen overigens begonnen met de dood van haar moe-

der in maart 2007, dan stelt de Raad verder vast dat verzoekster nog tot eind 2010 in Oeganda is gebleven, wat meteen haar vrees voor haar familie en dorpsgenoten volledig ontkent. Aangaande haar familie, stelt verzoekster daarenboven uitdrukkelijk dat ze elders kan wonen (gehoor 2 p. 12). (arrest 100597)

6.1.8. Bewijsstukken van seksuele oriëntatie

Zoals ook reeds in de literatuur werd aangegeven, wordt er in de asielprocedure een groot belang gehecht aan bewijsstukken, maar is dit vaak een 'catch 22' in het geval van LGBT asielzoekers: ze moeten bewijs leveren van wat net moest geheim blijven in hun land van herkomst (Choi, 2010; Millbank, 2009; Jordan & Morrissey, 2013; Tremblay, 2014). Ook in onze steekproef bleek het CGVS het tekort aan bewijsmateriaal problematisch te achten wanneer de asielzoeker niets voorlegt, maar het ook bijna altijd onbetrouwbaar of nietszeggend te vinden in het geval er wel zaken worden aangehaald. Er bleken vijf soorten bewijsstukken meermaals te zijn aangehaald in de asielprocedures in onze steekproef.

Het eerste soort bewijsstuk waren brieven, e-mails en foto's van (ex-)partners om bepaalde relaties te staven. Deze worden echter bijna nooit als overtuigend beschouwd. Het CGVS stelt dat deze elementen niets aantonen (bijvoorbeeld samen op een foto staan) of perfect vervalst kunnen zijn, zoals ook hier:

Daarenboven kunnen de emailadressen zoals vermeld in de neergelegde mails door eender wie zijn aangemaakt zodat de herkomst van deze mails niet kan worden nagegaan. Bovendien kunnen de gegevens en inhoud zoals vermeld in deze mails door eenieder in onderlinge afspraak worden opgesteld zodat hieraan bezwaarlijk enige bewijswaarde kan worden gehecht. (arrest 87314)

Slechts in één van de arresten worden bewijsstukken van een ex-partner overtuigend bevonden. In dit geval was de ex-partner een Duitse vrouw:

... CGVS kennis nam van de aanvullende stukken en informatie over haar relaties met ... een Duitse vrouw, dewelke verzoekster ook in Soedan heeft bezocht en kan getuigen van haar seksuele geaardheid, haar levensstijl en leefwereld (zie bij het verzoekschrift toegevoegde e-mails, brieven, foto's en bijgevoegde fotokopie van een Duits paspoort). Deze aanvullende stukken en verklaringen ter terechtzitting hierover kunnen thans alle twijfel wegnemen over verzoeksters lesbische geaardheid. (arrest 97865)

Het tweede soort bewijsstuk waren attesten van hulpverleners. Een medisch attest van een Belgische arts dat stelt dat de persoon affectieve retardatie heeft, wordt aanvaard, net als attesten uit Duitsland

van stappen die gezet werden voor een hersteloperatie bij vrouwelijke genitale verminking. Een bewijs van psychologisch trauma door een psycholoog wordt dan weer niet als objectief gezien:

U legt ook een 'avis psychologique' van een psycholoog voor (dd.23/4/2013). Dit document stelt dat u met de psycholoog praat over de vrees die u hebt en de vervolgingen die u hebt ondergaan omwille van uw homoseksualiteit. Er dient echter te worden opgemerkt dat uit het document blijkt dat de psycholoog zich baseert op uw verklaringen aan hem, ook wat betreft de symptomen die u zou vertonen. De psycholoog doet in deze geen uitspraak over de geloofwaardigheid van uw verklaringen aan hem, noch over het feit of hij de geloofwaardigheid ervan heeft nagegaan. Bijgevolg kan een dergelijk document niet weerhouden worden als bewijs voor uw verklaringen, zeker niet in het licht van bovenstaande bemerkingen aangaande de geloofwaardigheid ervan. (arrest 111304)

Het derde soort bewijsstuk waren elementen die de vervolging in het land van herkomst trachten aan te tonen. Zo werden verschillende arrestatiebevelen of krantenartikelen over de zaak voorgelegd. Het CGVS stelde echter telkens dat deze bewijsstukken uit het land van herkomst niet mee in rekening konden worden gebracht. Telkens werd gesteld dat het gesolliciteerd en zelfgemaakt overkwam, of dat het niet objectief was door teveel schrijffouten. Dit laatste gebeurde steeds in het geval van Oeganda, net als onderstaand fragment:

Verzoekster beroept zich in het kader van haar asielaanvraag op een voorgehouden lesbische geaardheid. In het kader van onderhavig beroep en ter adstructie van deze geaardheid brengt zij een arrestatiebevel bij (rechtsplegingsdossier, stuk 1, bijlage 16; stuk 4). Aan dit stuk kan niet de minste bewijswaarde worden gehecht. Zo bevat de hoofding een aantal opvallende fouten, daar waar hierin verkeerdelijk "eTHE REPUBLIC O UGANDA" staat in plaats van "THE REPUBLIC OF UGANDA" en hierin tevens de vermelding "CRIMINAL SESSION" (of "Criminal Session") foutief geschreven staat als "CRIMINAL SESSEION". Verder is het bevreemdend dat dit stuk de vermelding bevat dat het is gericht aan "EACH AND EVERY POLICE OFFICER". Voorts bevat ook de tekst van dit document een aantal opvallende fouten. Verzoekster wordt hierin namelijk verkeerd omschreven als "a residence of Nansana" in plaats van "a resident of Nansana". Tevens zou zij schuldig zijn aan het misdrijf "Lesbirianism", daar waar dit "Lesbianism" moet zijn. Dat verzoekster zich bedient van een dermate dubieus document, dat zou uitgaan van de hoogste rechtsinstantie in Oeganda, ter adstructie van haar beroep en geaardheid, doet fundamenteel afbreuk aan de geloofwaardigheid van haar relaas. (arrest 111304)

Het vierde soort bewijs dat regelmatig gebruikt werd, zijn bewijzen van lidmaatschap bij en foto's van deelname aan activiteiten bij LGBT organisaties in België (Merhaba vzw, Rainbow House, Gay Pride).

Het CGVS beschouwt deze documenten en foto's echter nooit als objectief bewijs, aangezien de organisaties openstaan voor iedereen en de deelname geënceneerd kan zijn ter staving van de asielprocedure, zoals ook in onderstaand citaat blijkt. Dhoest (2018) wees echter al op het gevaar voor LGBT vluchtelingen bij het maken van dergelijke foto's en de zo verhoogde zichtbaarheid en kwetsbaarheid voor homofobie binnen de gemeenschap of bij terugkeer naar het land van herkomst.

Wat betreft de foto's van de Antwerp Pride kan opgemerkt worden dat u blijkbaar niet altijd weet met wie u op de foto staat (zie gehoor CGVS, p.4), wat doet vermoeden dat u de foto nam om te fungeren voor uw asielaanvraag. Bovendien kan nog in het algemeen worden opgemerkt dat deze bijeenkomst open staat voor iedereen en dat een deelname of aanwezigheid daar niet betekent dat u een lesbische geaardheid heb. (arrest 105232)

Het vijfde en laatste soort bewijsstuk waren brieven of e-mails door derden die aangebracht werden om de seksuele oriëntatie aan te tonen. Dit werd telkens als gesolliciteerd en geënceneerd bestempeld en dus niet aanvaard als bewijsstuk:

In verband met de brieven van uw vriend Y.(...) K.(...) A.(...) en van uw zus B.(...) L.(...) T.(...), kan worden opgemerkt dat het hier documenten van privé-personen betreft met een duidelijk gesolliciteerd karakter voor uw asielprocedure, waarvan de bewijswaarde dan ook beperkt is. De inhoud van deze brieven doet in elk geval geen afbreuk aan hogervermelde bedenkingen en overwegingen aangaande de verklaringen die u zelf aflegde. (arrest 177655)

Wanneer we kritisch kijken naar welke bewijsstukken wel en niet aanvaard worden in het geconstrueerde beeld van het CGVS, valt op dat er bijna geen enkel bewijs als objectief genoeg wordt gezien. De enige stukken die wel als objectief bestempeld worden lijken de e-mails van de Duitse ex-partner en de attesten van de Duitse en Belgische arts. Vanuit een postkoloniaal perspectief lijkt dit te wijzen op de tendens dat er vooral geloof wordt gehecht aan Europese bewijsstukken en harde wetenschappen.

6.2. Linguïstische constructies en framing van de geloofwaardigheid

Deze patronen in de argumentatie wijzen op bepaalde verwachtingen ten opzichte van de lesbische en biseksuele asielzoekers. Die verwachtingen worden echter op een welbepaalde manier gerepresenteerd zodat het (on)geloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie creëert, stuurt en (re)produceert. In onze analyse bleken drie narratieve constructies te worden gebruikt om een framing op te zetten van de asielzoeker, het asielrelaas, het land van herkomst en de geloofwaardigheid. Eerst en vooral wordt er een specifiek, performatief taalgebruik toegepast bij het voorstellen van de argumenten van de asielzoeker en van het CGVS en de RvV die respectievelijk een subjectieve en objectieve

positie creëren. Ten tweede worden bepaalde linguïstische formuleringen ingezet om te staven wat plausibel is, maar wat normativiteit in de hand werkt. Ten derde worden argumenten (soms letterlijk) zo vaak herhaald dat ze ingekapseld en geïnstitutionaliseerd geraken in een discours en zo aan kracht lijken te winnen.

6.2.1. Het claimen van de waarheid

Zoals in de literatuur wordt aangegeven, is geloofwaardigheid zelden objectief te beoordelen. Er wordt gesteld dat de beoordelaars op zoek gaan naar authenticiteit en echte van valse emoties onderscheiden, maar auteurs zoals Dearham (2017) en Murray (2014c) stellen dat men veeleer vanuit *gut feeling* beslist en objectiviteit vaak onmogelijk is. Ook in de arresten in onze steekproef bleken veel veronderstellingen van de beoordelaars subjectief en gebaseerd op stereotypen. Echter, aan de hand van bepaald taalgebruik in de arresten wordt inherente objectiviteit van de beoordelaars wel gepretendeerd (en afgezet tegen de veronderstelde inherente subjectiviteit van de asielzoeker).

Deze framing wordt gedaan door specifieke zinsconstructies en performatief werkwoordgebruik die de subjectieve positie van de asielzoekers creëren. In onderstaand fragment valt op hoe de steeds herhaalde werkwoorden als ‘u verklaarde’, ‘u beweerde’, etc. de indruk wekken dat de aangehaalde argumenten en feiten a priori onwaar of onzeker zijn:

Zo verklaarde u dat u een paspoort wilde aanvragen (p. 6) doch hiervoor een geboorteakte nodig had (p. 6). U beweerde dat u en uw moeder aldus op zoek gingen naar uw geboorteakte in uw ouderlijke woning (p. 6) doch dat u de gezochte geboorteakte niet aantroffen (p. 6). Ongeveer één week na jullie vruchteloze zoektocht naar uw geboorteakte (p. 6) zou uw moeder (p. 6 en 7) een duplicaat van uw geboorteakte aangevraagd hebben (p. 6 en 7) bij de Djibouti-aanse autoriteiten. U verklaarde dat u en uw moeder het gevraagde duplicaat – met uitgifte-datum 11 april 2009 - één dag na de aanvraag ervan gingen afhalen (p. 7). Vervolgens beweerde u 4 dagen nadat u het geboortecertificaat ontving een paspoort aangevraagd te hebben (p. 7) bij de Dienst Bevolking te Djibouti-stad. (arrest 39708)

Echter, in het beschrijven van de argumenten van de beoordelaars is de zinsbouw bijna steeds passief, waardoor de boodschap minder persoonlijk wordt en de handeling of beoordelaar naar de achtergrond verdwijnt, zoals bijvoorbeeld in onderstaand citaat gebeurt:

Aldus kan bezwaarlijk geloof worden gehecht aan verzoekster beweerd lesbisch profiel of interesse in vrouwen. (arrest 65963)

Door te stellen dat er 'geen geloof kan worden gehecht' lijkt dit vanuit een onpersoonlijk, objectief standpunt te zijn beslist. Het zou te subjectief overkomen wanneer op een actieve manier zou beschreven worden dat de asielzoeker niet wordt geloofd door de beoordelaars.

Daar waar geloofwaardigheid dus een inherent subjectief gegeven is vanuit de beoordelaars wordt het door deze werkwoordsvormen voorgesteld als een logische stelling waarin volledige objectiviteit gepretendeerd wordt. De partijen worden op die manier als inherent subjectief (de asielzoeker) en objectief (de beoordelaars) geconstrueerd. Het woordgebruik is dus niet alleen beschrijvend, maar ook performatief, zoals beschreven door Butler (1990). Het voltrekt een daad, creëert een positie en geeft machtsverhoudingen weer.

Naast deze werkwoordsvormen zijn er ook vaak voorkomende beoordelingen vanuit het CGVS of de RvV die de geloofwaardigheid van de asielzoeker in twijfel trekken. Zo wordt er in bijna alle afwijzingen verwezen naar een gebrek aan 'doorleefd overkomen' of 'objectief karakter' van het asielrelaas, zoals in deze fragmenten:

Dat u uw ontdekte lesbische geaardheid in dergelijke omstandigheden niet als meer problematisch zou hebben ervaren komt dan ook wenig doorleefd over. (arrest 87314)

Uw verklaringen aangaande het risico dat u nam en uw besef daarvan zijn hierdoor absoluut niet consequent te noemen en bijgevolg niet doorleefd. (arrest 105232)

Waar zij ter staving hiervan een aantal verklaringen bijbrengt, merkt verweerder in zijn nota met opmerkingen terecht op dat deze verklaringen niet officieel zijn en evenmin een objectief karakter hebben. (arrest 125741)

Op het eerste zicht lijken deze beoordelingen een objectieve beschrijving van de feiten, maar het zijn eigenlijk niet meer dan indrukken en assumpties van de beoordelaars. Want vanaf wanneer is iets 'doorleefd'? Wat is een 'objectief karakter'? Wie beslist wat onder deze begrippen valt? De invulling van deze begrippen hebben vooral veel te maken met de culturele en persoonlijke betekenissen van de beoordelaars en minder met de leefwereld van de asielzoeker. Het toont dus aan – net zoals wordt gesteld door Barsky (1994) en Berg & Millbank (2009) – dat de beoordelaars vooral op zoek zijn naar een verhaal dat er voor hen objectief uit ziet en past binnen hun veronderstellingen en minder naar authenticiteit an sich.

Daar waar beiden dus een relaas of mening uiten vanuit een bepaalde positie, hebben het CGVS en de RvV het privilege en de macht om neutraliteit en objectiviteit te kunnen claimen. Daarenboven komt ook de macht om de woorden van de asielzoeker in die mate te (re)articuleren waardoor de framing van hun relaas wordt bepaald. Deze constructie toont een fundamenteel meten met twee maten en

gewichten. Het recht op het claimen van de waarheid toont de primaire breuklijn tussen beide partijen en een inherente machtsongelijkheid aan.

6.2.2. Toetsing aan de *common sense*

Vanuit deze geconstrueerde objectieve positie van de beoordelaars wordt er permanent nagegaan of een asielrelaas plausibel is. Men spreekt zich dus uit of iets echt zou kunnen op basis van wat volgens de *common sense* zou kunnen worden verwacht. Er wordt met andere woorden beoordeeld of gedrag, gemaakte keuzes of specifieke gevoelens waarschijnlijk zijn voor iemand met een bepaalde seksuele oriëntatie in het land van herkomst. Echter, naast het feit dat dit uiteindelijk altijd gebaseerd is op speculatie van de beoordelaars, gaat men hierbij fundamenteel uit van homonormatieve stereotypen op vlak van seksualiteitsbeleving en -expressie van de lesbische of biseksuele asielzoeker. Er bestaat immers geen eenduidige, duidelijke beleving, en al zeker niet over genders, culturen en persoonlijke interpretaties heen (Millbank, 2009). Daarenboven houdt het ook bepaalde verwachtingen over negatieve beelden van de landen van herkomst in stand (Dearham, 2017; Fobear, 2014; Gaucher & DeGagne, 2014; Jenicek et al., 2009; Murray, 2014a; Murray, 2015).

Deze normativiteit blijkt uit constructies over wat 'redelijkerwijze kan aangenomen worden', 'aanneemelijk is' of 'van iemand in die situatie mag verwacht worden'. Deze voorbeelden tonen fundamenteel aan hoe de beoordelaars de verklaringen toetsen aan hun verwachtingen over hoe men zich voelt of gedraagt als lesbische of biseksuele vrouw in een homofobe context:

Redelijkerwijze kan worden aangenomen dat de ontdekking van deze geaardheid in zulke omgeving gepaard zou gaan met gevoelens van twijfel, angst of frustratie. (arrest 87314)

Het gemak waarmee u de ontdekking van uw lesbische geaardheid beleefd lijkt te hebben en deze zelfs in het geheel niet als problematisch zou hebben ervaren, is niet aanneemelijk in het licht van de homofobe context in Kameroen. (arrest 123324)

Uw gedrag stemt helemaal niet overeen met de houding van iemand die voor haar leven vreest en zich vervolgd voelt wegens haar seksuele geaardheid. (arrest 123324)

Van iemand die vreest voor zijn leven kan immers verwacht worden er geen twee dagen over te doen om een raam open te breken. (arrest 39708)

Wat kan er echter redelijkerwijze aangenomen worden? Welk gedrag kan je verwachten van iemand in een homofobe context? Vanaf wanneer zijn gevoelens aanneemelijk? Hier wordt duidelijk in welke moeilijke situatie lesbische en biseksuele asielzoekers vast zitten: ze moeten zo authentiek en waarschijnlijk mogelijk overkomen, maar tegelijk passen in het script die de beoordelaars op basis van de *common sense* voor hen heeft, als ze kans willen maken op internationale bescherming.

Fobear (2014) noemde dit reeds contradictorisch: men moet authenticiteit bewijzen door Westerse stereotypen te benadrukken, bepaalde zaken te verdoezelen en zich net niet authentiek te gedragen. Dit is ook wat Barsky (1994) beschrijft wanneer hij stelt dat asielzoekers verwacht worden om tijdens de procedure een ‘productieve Ander’ te construeren, die past binnen de verwachtingen en scripts van de beoordelaars opdat zij met het asielrelaas aan de slag kunnen.

6.2.3. Copy – paste

Zoals in de beschrijving van de steekproef al werd aangehaald, valt het op dat 19 van de 26 arresten behandeld werden door twee rechters. Doorheen de jaren blijven zij de meeste cases behandelen van lesbische, biseksuele of transgender asielzoekers. Dit is relevant aangezien Choi (2010), Dearham (2017) en Kagan (2003) al opmerkten dat het resultaat van de procedure vaak afhankelijk is wie de aanvraag beoordeelt. Wat in de door ons geanalyseerde arresten opvalt is de herhaling van argumenten door dezelfde rechter. Zo haalt rechter 2 (zie bijlage 4) bijna in al diens arresten als een van de fundamentele argumenten voor de ongeloofwaardigheid aan dat het niet doorleefd overkomt indien de vrouw in kwestie haar seksualiteit niet als problematisch heeft ervaren in de homofobe context in het land van herkomst. Regelmatig worden zelfs dezelfde zinnen letterlijk overgenomen, zoals bijvoorbeeld:

Dat u uw ontdekte lesbische geaardheid in dergelijke omstandigheden niet als meer problematisch zou hebben ervaren komt dan ook weinig doorleefd over. (arresten 87314, 105232)

Dit letterlijk kopiëren van zinnen leidt zelfs tot fouten. Zo is het land van herkomst in het arrest 209189 Ghana, maar wordt er over Nigeria gesproken in de argumentatie van het CGVS. Dit argument werd letterlijk overgenomen uit een ander arrest, zelfs zonder aanpassing van het land van herkomst:

Uit bovenstaande verklaringen, blijkt geenszins dat u uw homoseksuele geaardheid als problematisch ervoer, terwijl uit uw verklaringen, blijkt dat de Nigeriaanse maatschappij een overwegend homofobe houding aanneemt. (arrest 209189)

Taal, woordkeuze en zinsbouw is van essentieel belang in de asielprocedure (Barsky, 1994). Wanneer dezelfde argumenten steeds opnieuw (zelfs letterlijk) herhaald worden, wordt het ingekapseld en geïnstitutionaliseerd. Deze discursieve praktijken geven het narratief zo meer kracht, waardoor het meer objectief of waar lijkt te worden. Desondanks maakt dit de argumenten niet inhoudelijk objectiever of sterker en kan zelfs het tegenovergestelde effect bekomen, wanneer men de fouten in acht neemt die ontstaan door het kopiëren.

7. Discussie

7.1. Asielprocedures op basis van seksuele oriëntatie

In het voorgaande deel werd aangetoond hoe het beeld van de ‘geschikte’ lesbische of biseksuele asielzoeker zich manifesteert en op welke manieren dit gepresenteerd en geconstrueerd wordt. Op basis hiervan reflecteren we in het volgende deel op de bredere asielprocedure op basis van seksuele oriëntatie. We stellen dat deze gestoeld is op paradoxen, die het arbitraire en tegenstrijdige karakter van het geloofwaardigheidsonderzoek aantonen. Vervolgens gaan we dieper in op een voor de beoordelaars essentiële rode draad doorheen de procedure, namelijk het ontdekken, beleven en vormgeven van ‘een afwijkende identiteit’. Dit kapselt de afstand in tussen de heternorm en de lesbische en biseksuele asielzoekers. Ten slotte stellen we dat het construct van de geschikte lesbische of biseksuele asielzoeker ook narratieven articuleert over wie wel of niet burgerschap verdient.

7.1.1. Gebouwd op paradoxen

Binnen de verwachtingen waaraan de seksuele oriëntatie van een asielzoeker moet voldoen om geloofwaardig over te komen, vonden wij vijf paradoxen. Deze tonen de contradicties en moeilijkheden aan waarbinnen de LGBT asielzoekers moeten manoeuvreren.

De eerste paradoxale verwachting heeft betrekking op de houding van de asielzoeker ten opzichte van de eigen seksuele oriëntatie. Enerzijds verwacht men dat de ontdekking en bewustwording ervan moeilijk verlopen is en gepaard ging met gevoelens van angst en frustratie omwille van de homofobe context in het land van herkomst. Anderzijds verwacht men ook dat men de seksuele oriëntatie volledig aanvaard heeft wanneer men in België is, wordt er geen rekening gehouden met mogelijke geïnternaliseerde homofobie en gaat men ervan uit dat men in België de seksuele oriëntatie vrij en onproblematisch beleeft. De contradictie hierbij is dat personen ontsnappen aan een context van stigmatisering en gevaar omwille van hun seksuele oriëntatie, om meteen in een nieuw soort stigmatisering en normerend kader terecht te komen over hoe ze hun seksuele oriëntatie zouden moeten beleven (Dhoest, 2018).

De tweede paradox betreft de verwachte gevoelens van de asielzoekers en hoe ze verondersteld worden die te uiten. Zo gaat men ervan uit dat ze een onweerstaanbare drang hebben om relaties aan te gaan met iemand van hetzelfde geslacht, anders heeft de persoon volgens de beoordelaars immers geen nood aan bescherming. Die relaties moeten bovendien seksueel, romantisch en affectief zijn, en vol gesprekken over persoonlijke details en maatschappelijke uitdagingen. Tegelijk wordt elke uiting van deze relatie of het hebben van seksuele betrekkingen in de private of publieke sfeer in het land

van herkomst als onrealistisch en te risicovol gezien. Het is tegenstrijdig om enerzijds bewijzen te willen van een identiteit, maar anderzijds te verwachten dat die identiteit niet geuit wordt (Addea, 2013).

De derde paradox gaat over de mate waarin belang wordt gehecht aan voorgaande of huidige relaties van de asielzoeker. Het valt op dat aanwijzingen of verhalen over relaties met iemand van het andere geslacht (vrouw – man) sterk doorwegen om iemand geen bescherming toe te kennen. Deze relaties worden nooit in vraag gesteld en consequent als argument gebruikt om iemand terug te sturen naar het land van herkomst. Echter, relaties met iemand van hetzelfde geslacht (vrouw – vrouw), in het land van herkomst of in België, worden telkens in vraag gesteld en vaak niet geloofd. Bewijsstukken van partners van hetzelfde geslacht worden afgedaan als gesolliciteerd of vervalst, terwijl er geen bewijsstukken nodig zijn voor partners van het andere geslacht. Het toont aan dat de asielprocedure plaatsvindt in een sfeer van wantrouwen, waarbij men constant op zoek is naar argumenten om aan te tonen dat de asielzoeker een bedrieger met een vals verhaal is die daar het tegendeel van moet bewijzen (Dearham, 2017; Kagan, 2003; Murray, 2015) en niet als iemand die gevaar loopt en bescherming nodig heeft.

De vierde paradoxale verwachting betreft het gevaar waarmee de asielzoeker in het land van herkomst in aanraking kwam. Enerzijds moet het gevaar zich op een hoger niveau dan de familie of gemeenschap bevinden, maar anderzijds moet het gevaar ook op het persoonlijke leven van toepassing zijn. Men moet dus bijna stellen betrap te zijn door familie, waarop vervolging door autoriteiten volgde. Dit is echter nog complexer aangezien de beoordelaars erg sceptisch zijn ten opzichte van verhalen waarin men betrap is en deze vaak afdoet als te onvoorzichtig, risicovol en verdacht. Er heerst dus een streng keurslijf waarin gevaar omwille van de seksuele oriëntatie geloofd wordt.

De vijfde en grootste paradox in de asielprocedure op basis van seksuele oriëntatie is de spanning tussen het zoeken naar geloofwaardigheid, waarheid en authenticiteit, en tegelijk de constante toetsing aan normatieve verwachtingen. LGBT vluchtelingen moeten dus hun authenticiteit bewijzen door stereotypen te benadrukken (Fobear, 2014). Dit is ook wat Barsky (1994) de intrinsieke hypocrisie van de huidige procedure noemt: de procedure produceert en construeert een beeld van wie meetelt als vluchteling. Wie erin slaagt dit beeld te produceren maakt kans op bescherming, maar dat zijn niet noodzakelijkerwijs de vluchtelingen die dit het meeste nodig hebben.

7.1.2. Queerness in the eye of the beholder

Doorheen de verschillende aspecten in het geloofwaardigheidsonderzoek blijken de beoordelaars steeds opnieuw op zoek te gaan naar wat het betekent om 'afwijkend' te zijn. Zo hecht men veel belang aan de ontdekkingsfase van de eigen seksualiteit en focust men daarbij vooral op de (negatieve) gevoelens bij de bewustwording van het 'anders zijn'. Maar ook bij het nagaan van het verdere gevoels-

leven gaat men op zoek naar de manieren waarop de asielzoekers betekenis geven aan het 'anders zijn', bijvoorbeeld ten opzichte van hun religie. Ook in relaties wordt verwacht een coherente en rationele betekenis te geven aan het afwijken van de norm. Zelfs bij het op zoek gaan naar hulpbronnen wordt verwacht een gemeenschap op te bouwen rond de eigen seksuele oriëntatie. De rode draad doorheen deze focus is de assumptie dat er een grote afstand is tussen de maatschappelijke heteronorm en de eigen identiteit, wat voor de asielzoeker problematisch en destabiliserend moet zijn. Het komt verdacht en ongeloofwaardig over indien de lesbische of biseksuele geaardheid (naar de mening van de beoordelaars) niet voldoende geproblematiseerd wordt.

Zoals Foucault (1990) dit stelt, is dit narratief over seksualiteit niet neutraal of onschuldig. Het is een actieve productie van wat het betekent om *queer* te zijn vanuit het standpunt van de beoordelaars. Maar het heeft duidelijke en ingrijpende gevolgen voor de asielzoekers: hun ervaring wordt eraan getoetst en beoordeeld, het geeft vorm aan het idee over seksualiteit dat aanvaardbaar is en reproduceert een maatschappelijke constructie van LGBT personen als afwijkend. Hoewel een seksuele oriëntatie fluïde is, veel betekenissen, expressies en nuances kent (Diamond & Butterworth, 2008), is het slechts de betekenis van *queerness in the eye of the beholder* die erkend wordt (Kagan, 2003).

Nog meer dan de betekenissen van de beoordelaars is het ook een reproductie of disciplinerend van een bepaald narratief (Foucault, 1990). De asielzoekers die hun seksuele oriëntatie voorstellen op de manier die door de beoordelaars verwacht wordt, krijgen immers sneller toegang tot de vluchtelingenstatus (Dhoest, 2018). Dit zorgt ervoor dat de betekenissen van de beoordelaars ook 'waar' worden in hun gevolgen, aangezien dit het narratief onder aanvaarde vluchtelingen wordt. Het is dus een manier waarop de productieve Ander of de 'geschikte' vluchteling geconstrueerd wordt (Barsky, 1994).

7.1.3. De constructie tot (ongeschikte) burger

Zoals in het theoretisch kader reeds gesteld werd, kunnen uitdagingen in de asielprocedure van LGBT personen symbool staan voor moeilijkheden en noden in alle asielprocedures. Door te starten vanuit de intersectionele kwetsbaarheid van deze personen en rekening te houden met het belang van de persoonlijke verhalen, de meervoudige culturele afstand en de communicatieproblemen hebben we immers een uniek zicht op de regulerende praktijken die aan het werk zijn (Millbank, 2009).

De asielprocedure zou immers kunnen gezien worden als een fase waarin men beslist wie recht heeft op burgerschap en bescherming. Barsky (1994, p. 6) stelt zelfs dat:

In fact, one (albeit cynical) hypothesis is that the hearing could be seen as a test of the claimant's ability to construct an appropriate version of the "Convention refugee;" in this sense the

measure of one's success in *constructing a productive other* as refugee could be seen as a measure of one's future ability to *construct a productive other* as integrated citizen.

Vanuit dit perspectief is de asielprocedure erg contradictorisch. Men moet in een gereguleerd (homonormatief) plaatje passen om burgerschap te verdienen terwijl er tegelijkertijd wordt gepretendeerd dat gelijkheid en vrijheid (dus ook op vlak van de beleving van de seksuele oriëntatie) centrale waarden zijn van de Westerse maatschappij. Er is een utopisch idee van dialoog en zoektocht naar waarheid, terwijl in realiteit pragmatische probleemoplossing en normatieve verwachtingen centraal staan (Barsky, 1994). De waarde die wordt uitgedragen en de voorgehouden wetgeving staan in dit geval op een grote afstand van de toepassing ervan (Jansen & Spijkerboer, 2013).

Echter, de constructie tot burger of ongeschikte burger gebeurt door meer dan alleen regulerende discoursen van de beoordelaars. Butler (1990) stelde immers de vraag: "what kind of subversive repetition might call into question the regulatory practice of identity itself?" (p. 32). De asielaanvragen op basis van LGBT motief zouden in dit geval als '*subversive repetition*' kunnen worden gezien die de regulerende praktijken op vlak van identiteit in vraag stellen. Het spanningsveld in het erkennen van de geloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie van asielzoekers zijn immers net ook een opportuniteit om ons begrip ervan onderuit te halen en uit te breiden. Zo zou meer inzicht in hoe LGBT asielzoekers hun seksuele oriëntatie beschrijven ook net de mogelijkheid kunnen bieden om Westerse homonormatieve definities tegen het licht te kunnen houden en problematiseren.

7.2. Aanbevelingen voor procedure

Vanuit de literatuur worden heel wat aanbevelingen gedaan om de asielprocedure van LGBT personen te verbeteren. Naast meer holistische aanbevelingen zoals het aanpakken van de vluchtredenen (zoals globale ongelijkheid en homofobie), het recht op wereldwijd vrij verkeer van personen of het aanpassen van de vluchtelingdefinitie (Barsky, 1994), worden er concrete suggesties gedaan om de huidige procedure aan te passen. Wij focussen ons op drie fundamentele aspecten die ook uit onze analyse relevant blijken.

De eerste aanbeveling is om kritischer te staan ten opzichte van de voorgehouden objectiviteit van de beoordelaars. Hoewel er uiteraard moet gestreefd worden naar consistentie en duidelijke administratieve richtlijnen (Millbank, 2009), pleiten theoretici er ook voor om te erkennen dat

credibility determination is not about 'discovering' truth. It is, rather, about making choices – what to accept, what to reject, how much to believe, where to draw the line – in the face of empirical uncertainty. Acknowledging that judging is about choosing, and not about discover-

ing, shifts the focus of credibility determination in significant ways. (Macklin, 1998 in Millbank, 2009, p. 33)

De erkenning dat het dus niet mogelijk is om helemaal objectief de geloofwaardigheid van een seksuele oriëntatie te beoordelen, laat een productievere discussie toe. Het zorgt er immers voor dat de beoordelaars transparanter moeten zijn en meer verantwoording moeten afleggen (Dearham, 2017) en wijst op de nood om een kritische ruimte te creëren waarbinnen individuele en institutionele actoren kunnen reflecteren op de asielprocedure (Crépeau & Nakache, 2008). Vanuit deze overweging wordt in Canada de beslissing niet meer door één rechter genomen, maar op basis van discussie en reflectie door meerdere personen (Millbank, 2009).

De tweede aanbeveling moet een antwoord bieden op de hoge mate van stereotypes en vooroordelen die de geloofwaardigheidsbeslissing sturen. Hoewel er in België al heel wat aanpassingen zijn gekomen om de procedure te verbeteren en het daarom vaak naar voor wordt geschoven als goede praktijkland (Jansen & Spijkerboer, 2013; LaViolette, 2013), blijkt uit onze analyse dat veel beslissingen toch teruggevallen op (onbewuste) veronderstellingen. Wanneer men erkent dat de analyses beïnvloed worden door de subjectieve positie van de beoordelaars zoals de eerste aanbeveling stelt, is dit onlosmakelijk verbonden met de vaststelling dat iedere beoordelaar bepaalde veronderstellingen heeft die meespelen. Dan wordt het ook evidentier om training te organiseren voor de beoordelaars zodat ze zich bewust worden van de eigen positie en ideeën en de invloed daarvan op hun keuzes (Addea, 2013; Choi, 2010; Jansen & Spijkerboer, 2013; Millbank, 2009).

Daaraan verbonden pleiten wij voor meer reflectie over welke aspecten van iemands oriëntatie kunnen bevraagd worden en de manier waarop. Addea (2013) doet daarbij de oproep voor een open vraagstelling met gericht inpikken op de antwoorden van de asielzoeker, het al dan niet hebben (gehad) van relaties met iemand van hetzelfde geslacht niet als centraal element beschouwen, noch de kennis van het LGBT milieu in het land van herkomst of in België.

De derde aanbeveling heeft betrekking op de houding en vertrekpositie van de beoordelaars. We raden aan om te vertrekken vanuit geloof in de asielzoeker en niet vanuit een vermoeden dat de asielzoeker een bedreiger is (Dearham, 2017). Daarbij moet er rekening worden gehouden dat een verhaal op sommige vlakken coherent is en op andere contradictorisch en vaag, en beïnvloed wordt door culturele en taalmisverstanden, natuurlijke vergeetachtigheid en trauma (Kagan, 2003). De asielzoekers zouden dus het voordeel van de twijfel moeten krijgen indien er voor de beoordelaars onduidelijkheid is (Jansen & Spijkerboer, 2013; Kagan, 2003).

Daarenboven geloven we dat er – door verhoogde kennis van het land van herkomst – zou moeten gestart worden vanuit begrip van de culturele context en niet vanuit onbegrip (Choi, 2010). Ten slotte

zou de *lived experience*, zelfidentificatie en beleving van de asielzoeker als vertrekpunt moeten dienen en niet de verwachtingen waaraan deze beleving wordt getoetst. De ervaringen bij een seksuele oriëntatie zijn bijna nooit een zwart-wit verhaal, maar veeleer genuanceerd en vol persoonlijke betekenissen die eraan gehecht worden (Addea, 2013; Dearham, 2017; Jansen & Spijkerboer, 2013; Peumans, 2014). Wij pleiten ervoor om deze verscheidenheid en nuances centraal te stellen in de procedure.

7.3. Onderzoek naar asielprocedures met LGBT motief

Hoewel dit onderzoek een bijdrage beoogde te leveren tot inzicht in de specifieke behandeling van asielaanvragen van vrouwen, is het moeilijk hierover conclusies te trekken. We zijn ervan overtuigd dat het waardevol is om Mohanty (2003) te volgen in het belang van intersectionele, kwetsbare posities centraal te stellen in onderzoek om zo machtsdynamieken bloot te leggen. Daarom heeft dit onderzoek ook de meerwaarde om vanuit de vaakst vergeten profielen in onderzoek naar asielprocedures met LGBT motief – namelijk de lesbische, biseksuele en transgender vrouwen – naar de gehele asielprocedure te kijken. Toekomstig onderzoek naar deze intersectionele positie is echter nodig om inzicht te verwerven in mogelijke verschillen in benadering en behandeling van mannen en vrouwen in de procedure. Ook pleiten we ervoor om transgenders in toekomstig onderzoek centraal te plaatsen, zodat ook voor deze groep assumpties kunnen gedeconstrueerd worden.

Dit onderzoek legde overigens bloot welk beeld bestaat van de ‘geschikte lesbische of biseksuele asielzoeker’ en op welke manier dit beeld gerepresenteerd wordt. De regulerende discoursen vanuit de beoordelaars zijn gebouwd op paradoxen en normatieve constructies. Dit toont echter ook aan dat de narratieven van de asielzoekers een subversieve waarde hebben ten opzichte van bestaande homonormatieve kaders. Op basis hiervan bevelen we toekomstig onderzoek aan om de verhalen en agency van de LGBT asielzoekers centraal te plaatsen en van daaruit globale en lokale betekenisgeving in vraag te stellen. Vanuit de betekenissen van LGBT asielzoekers kunnen we immers bestaande conceptualisaties uitdagen, verbreden en inclusiever maken.

8. Conclusie

In dit onderzoek vroegen we ons af welke narratieven onderliggend zijn bij de beoordeling van asielaanvragen van LGBT personen, en meer specifiek bij lesbische, biseksuele of transgender vrouwen. Aan de hand van een kritische discoursanalyse van een steekproef arresten trachtten we de onderliggende ideeën van de beoordelaars te articuleren en te reflecteren op de machtsstructuren waarbinnen die plaatsvinden. Hoewel we ook transgender vrouwen betrokken hebben in de onderzoeksvraag en steekproeftrekking, bleek het niet mogelijk conclusies te trekken over deze specifieke groep.

In de arresten van de lesbische en biseksuele asielzoekers kwamen bepaalde patronen naar boven. Zo bleek dat de geloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie van deze vrouwen werd gebaseerd op basis van specifieke aspecten: de ontdekking van de seksuele geaardheid, het gevoelsleven, de beschrijving van voorgaande relaties, de stabiliteit van de seksuele oriëntatie, de connectie met de LGBT gemeenschap, de beleving van de seksuele geaardheid in België, de ervaring van gevaar en de bewijsstukken. Deze patronen in de argumentatie wijzen op bepaalde verwachtingen ten opzichte van de lesbische en biseksuele asielzoekers. Die verwachtingen worden echter op een welbepaalde manier gerepresenteerd zodat het (on)geloofwaardigheid van de seksuele oriëntatie creëert, stuurt en (re)produceert. In onze analyse bleken drie narratieve constructies te worden gebruikt om een framing op te zetten van de asielzoeker, het asielrelaas, het land van herkomst en de geloofwaardigheid. Eerst en vooral werd een specifiek, performatief taalgebruik toegepast bij het voorstellen van de argumenten van de asielzoeker en van het CGVS en de RvV die respectievelijk een subjectieve en objectieve positie creëren. Ten tweede werden bepaalde linguïstische formuleringen ingezet om te staven wat plausibel is, maar wat normativiteit in de hand werkt. Ten derde werden argumenten (soms letterlijk) zo vaak herhaald dat ze ingekapseld en geïnstitutionaliseerd geraken in een discours en zo aan waarheid lijken te winnen.

Deze argumenten en linguïstische constructies leiden tot de constructie van een beeld van de 'geschikte' lesbische of biseksuele asielzoeker. Dit beeld is echter inherent paradoxaal want het is gestoeld op tegenstrijdige en arbitraire verwachtingen. Daarenboven is de rode draad doorheen de verschillende patronen in de argumenten van de beoordelaars het ontdekken, beleven en vormgeven van 'een afwijkende identiteit'. Dit kapselt de afstand in tussen de heternorm en de lesbische en biseksuele asielzoekers. Ten slotte articuleert dit beeld ook narratieven over wie wel of geen burgerschap verdient.

9. Referenties

- Addae, J. (2013). Holebi's op de vlucht: Een analyse van beslissingen door de asielinstanties. *Brussels: Vluchtelingenwerk Vlaanderen*.
- Bach, J. (2013). Assessing transgender asylum claims. *Forced Migration Review*, 42, 34-36.
- Barsky, R. F. (1994). *Constructing a productive other: Discourse theory and the convention refugee hearing* (Vol. 29). Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Berg, L., & Millbank, J. (2009). Constructing the personal narratives of lesbian, gay and bisexual asylum claimants. *Journal of Refugee Studies*, 22(2), 195-223.
- Blackledge, A. (2014). Discourse and power. In J. Gee (Red.), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* (pp. 615-6627). London; New York: Routledge.
- Butler, J. (1990). Gender trouble and the subversion of identity. *New York and London: Routledge*.
- Carroll, A. & Mendos, L.R. (2017). State-sponsored Homophobia: A World Survey of Sexual Orientation Laws, Criminalisation, Protection and Recognition. ILGA World.
- CGVS Fedasil (2014). Asiel in België: Informatieve brochure voor asielzoekers over de asielprocedure en opvang in België. Geraadpleegd op 03/08/2018 op https://www.cgvs.be/sites/default/files/brochures/asiel_in_belgie_-_nederlands.pdf
- CGVS (2005). Jaarverslag 2005. Geraadpleegd op 01/02/2019 op https://www.cgvs.be/sites/default/files/jaaverslagen/jv2005_cgvs_nl.pdf
- Choi, V. (2010). Living discreetly: a catch 22 in refugee status determinations on the basis of sexual orientation. *Brook. J. Int'l L.*, 36, 241.
- Crépeau, F., & Nakache, D. (2008). Critical spaces in the Canadian refugee determination system: 1989–2002. *International Journal of Refugee Law*, 20(1), 50-122.
- Dearham, K. K. (2017). "We just know who we are": lesbian refugees in the Canadian immigration system.
- Dhoest, A. (2018). Learning to be gay: LGBTQ forced migrant identities and narratives in Belgium. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1-15.
- Diamond, L. M., & Butterworth, M. (2008). Questioning gender and sexual identity: Dynamic links over time. *Sex roles*, 59(5-6), 365-376.

- Fairclough, N. (2014). Critical discourse analysis. In J. Gee (Red.), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* (pp. 9-20). London; New York: Routledge.
- Fobear, K. (2014). Queer settlers: Questioning settler colonialism in LGBT asylum processes in Canada. *Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 30(1).
- Fobear, K. (2015). "I Thought We Had No Rights"—Challenges in Listening, Storytelling, and Representation of LGBT Refugees.
- Foucault, M. (1990). *The history of sexuality: An introduction*. Vintage.
- Gaucher, M., & DeGagne, A. (2014). Guilty Until Proven Prosecuted: The Canadian State's Assessment of Sexual Minority Refugee Claimants and the Invisibility of the nonWestern Sexual Non-Citizen. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 29, 1-23.
- ILGA (2016). Protecting the rights of LGBTI asylum seekers and refugees in the reform of the Common European Asylum System. Policy paper.
- Janesick, V. J. (2010). Oral history for the qualitative researcher: Choreographing the story. Guilford Press.
- Janks, H. (1997). Critical discourse analysis as a research tool. *Discourse: studies in the cultural politics of education*, 18(3), 329-342.
- Jansen, S. & Spijkerboer, T. (Ed.). (2013). *Fleeing homophobia: Sexual orientation, gender identity and asylum*. Routledge.
- Jenicek, A., Wong, A. D., & Lee, E. O. J. (2009). Dangerous shortcuts: representations of sexual minority refugees in the post-9/11 Canadian press. *Canadian Journal of Communication*, 34(4).
- Jordan, S., & Morrissey, C. (2013). "On what grounds?" LGBT asylum claims in Canada. *Forced Migration Review*, 42, 13-15.
- Kagan, M. (2003). Is truth in the eye of the beholder-objective credibility assessment in refugee status determination. *Geo. Immigr. LJ*, 17, 367.
- Kendall, C. N. (2003). Lesbian and gay refugees in Australia: now that 'acting discreetly' is no longer an option, will equality be forthcoming?. *International Journal of Refugee Law*, 15(4), 715-749.
- LaViolette, N. (2009). Independent human rights documentation and sexual minorities: An ongoing challenge for the Canadian refugee determination process. *The International Journal of Human Rights*, 13(2-3), 437-476.

- LaViolette, N. (2013). Overcoming problems with sexual minority refugee claims: Is LGBT cultural competency training the solution?. In *Fleeing Homophobia* (pp. 207-234). Routledge.
- Macklin, A. (1998). *Truth and consequences: Credibility determination in the refugee context* (pp. 134-140). International Association of Refugee Law Judges.
- Marouf, F. E. (2008). The Emerging Importance of Social Visibility in Defining a Particular Social Group and Its Potential Impact on Asylum Claims Related to Sexual Orientation and Gender. *Yale L. & Pol'y Rev.*, 27, 47.
- Millbank, J. (2009). 'The ring of truth': A case study of credibility assessment in particular social group refugee determinations. *International Journal of Refugee Law*, 21(1), 1-33.
- Mohanty, C. T. (2003). "Under western eyes" revisited: feminist solidarity through anticapitalist struggles. *Signs: Journal of Women in culture and Society*, 28(2), 499-535.
- Murray, D. A. (2014a). Real Queer:" Authentic" LGBT Refugee Claimants and Homonationalism in the Canadian Refugee System. *Anthropologica*, 56(1), 21-32.
- Murray, D. A. (2014b). The (not so) straight story: Queering migration narratives of sexual orientation and gendered identity refugee claimants. *Sexualities*, 17(4), 451-471.
- Murray, D. A. (2014c). To feel the truth: Discourse and emotion in Canadian sexual orientation refugee hearings. *Journal of Language and Sexuality*, 3(1), 6-27.
- Murray, D. A. (2015). The Homonational Archive: Sexual Orientation and Gendered Identity Refugee Documentation in Canada and the USA. *Ethnos*, 80, 1-25
- Murray, D.A. (2016). *Real Queer? Sexual Orientation and Gender Identity Refugees in the Canadian Refugee Apparatus*. New York: Rowman & Littlefield.
- Peumans, W. (2011). *Seks en stigma over grenzen heen-homoseksuele en lesbische migranten in Vlaanderen en Brussel*(Vol. 21). Acco; Leuven.
- Peumans, W. (2014). Queer Muslim migrants in Belgium: A research note on same-sex sexualities and lived religion. *Sexualities*, 17(5-6), 618-631.
- Peumans, W. (2016). The Moral Breakdown between Religion and Sexuality in Narratives of Muslim Gays, Bisexuals, and Lesbians in Belgium. *DiGeSt. Journal of Diversity and Gender Studies*, 3(1), 39-56.
- Puar, J. K. (2007). *Terrorist assemblages: Homonationalism in queer times*. Duke University Press.

Puar, J. K. (2008). Homonationalism and biopolitics. *Out of Place: Interrogating Silences in Queerness/Raciality*, 13-69.

Tremblay, M. (2014). In search of protection: sexual minority women in Canadian refugee determination.

UNHCR (2010). Convention and protocol relating to the status of refugees. Geraadpleegd op 03/08/2018 op <http://www.unhcr.org/3b66c2aa10>

UNHCR (2012). GUIDELINES ON INTERNATIONAL PROTECTION NO. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees.

UNHCR (2018). Cijfers. Geraadpleegd op 06/08/2018 op <http://www.unhcr.org/nl/wie-we-zijn/cijfers/>

White, M. A. (2014). Archives of Intimacy and Trauma Queer Migration Documents as Technologies of Affect. *Radical History Review*, 120, 75-93.

10. Bijlages

10.1. Bijlage 1: aantal asielaanvragen 2009-2018

Jaar	Cijfers over totaal aantal asioldossiers			Cijfers over asioldossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit			Verhouding	
	Aantal personen die een enkelvoudige of meervoudige asiel-aanvraag indiende*	Aantal eind-beslissingen in dossiers	Beschermingspercentage: aandeel dossiers waarvoor de vluchtelingenstatus of de subsidiaire beschermingsstatus werd verleend ten opzichte van het totaal aantal dossiers waarin een eindbeslissing werd genomen	Aantal eind-beslissingen in dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit	Aantal asiel-dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit met toekenning internationale bescherming	Beschermingspercentage bij dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit	Aandeel eind-beslissingen in dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit ten opzichte van totaal aantal eind-beslissingen	Beschermingspercentage dossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit - algemeen beschermingspercentage
2009	22 954	8 883	24,3%	375	127	33,9%	4,2%	9,6%
2010	26 559	13 170	21,4%	526	153	29,1%	4,0%	7,7%
2011	32 271	16 828	23,5%	821	245	29,8%	4,9%	6,3%
2012	28 351	19 731	22,5%	1 054	224	21,3%	5,3%	-1,2%
2013	21 222	18 193	28,1%	1 200	249	20,8%	6,6%	-7,4%
2014	22 848	18 701	37,7%	983	295	30,0%	5,3%	-7,7%
2015	44 760	16 937	52,7%	703	238	33,9%	4,2%	-18,8%
2016	18 710	22 207	57,7%	678	252	37,2%	3,1%	-20,5%
2017	19 688	20 568	50,7%	701	265	37,8%	3,4%	-12,9%
2018	23 443	16 545	49,1%	565	251	44,4%	3,4%	-4,7%
Gemiddeld	26 081	17 176	36,8%	761	230	31,8%	4,4%	-5,0%

*Opmerking: het aantal personen ligt hoger dan het aantal dossiers omdat 1 dossier over meerdere personen kan gaan en omdat er een constante achterstand is in de behandeling van dossiers bij het CGVS

De informatie over het totaal aantal asioldossiers werd verzameld op basis van de jaarverslagen van het CGVS en de informatie over de asioldossiers op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit werd verkregen door contact via e-mail met de gendercoördinator van het CGVS.

10.2. Bijlage 2: aantal arresten in selectie

Jaar	Aantal arresten			
	Met negatieve eindbeslissing	Nederlandstalige in volle rechtsmacht	Bij zoektermen 'LGBT', 'Lesbisch', 'Biseksueel' of 'Transgender'	Na eerste lezing, waarbij het om lesbische, biseksuele of transgender vrouwen gaat
2007	700	198	-	-
2008	2 699	645	3	2
2009	3 732	699	4	2
2010	6 490	1 455	12	8
2011	12 324	3 316	28	11
2012	14 784	3 312	21	10
2013	16 929	3 395	46	19
2014	15 339	2 437	34	16
2015	21 423	2 261	37	18
2016	18 764	2 124	35	18
2017	15 123	2 176	41	9
2018	15 435	2 716	57	17
TOTAAL	143 742	24 734	318	130

10.3. Bijlage 3: aantal relevante arresten naar landen van herkomst

	Kameroen	Oeganda	Kenia	Nigeria	Ghana	Mongolië	Ethiopië	Albanië	Rwanda	Gambia	Rusland	Oezbekistan	Iran	Marokko	Lesotho	Zambia	Guinee-Bissau	Oekraïne	Thailand	Sierra Leone	Somalië	China	Djibouti	Guinee	Soedan	Kazakhstan	Niger	Tanzania	Namibië	Zimbabwe	Irak	Georgië	Liberia	Peru		
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2008	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2009	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2010	0	3	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2011	3	0	1	0	0	1	0	2	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2012	3	3	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2013	5	5	3	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
2014	1	5	2	1	1	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	
2015	4	4	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	6	0	1	5	2	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	1	1	0	0	2	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	1	4	0	1	2	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	
SOM	26	26	9	8	8	6	5	5	4	4	4	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

10.4. Bijlage 4: basisgegevens steekproef

Nummer arrest	Jaar beslissing	Land van herkomst	Beslissing door	Reden arrest	Eindbeslissing arrest
6973	2008	Somalië	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus Erkenning subsidiaire bescherming
39708	2010	Djibouti	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
46374	2010	Gambia	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
56646	2011	Rusland	3	Nieuwe aanvraag na 26 quater na geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
65963	2011	Mongolië	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
87314	2012	Kameroen	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
93317	2012	Mongolië	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
97865	2013	Soedan	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Erkenning vluchtelingenstatus
100597	2013	Oeganda	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
105232	2013	Kameroen	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
111304	2013	Oeganda	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
119368	2014	Mongolië	3	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
123324	2014	Kameroen	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming

125741	2014	Oeganda	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
136155	2015	Thailand	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
141319	2015	Guinee-Bissau	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
151802	2015	Kameroen	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
153068	2015	Oeganda	4	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Beroep verworpen
165569	2016	Nigeria	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Beroep verworpen
171974	2016	Kenia	4	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
177655	2016	Ethiopië	5	Beroep na intrekking vluchtelingenstatus op basis van nieuwe elementen in het verhaal van een erkende vluchteling	Intrekking vluchtelingenstatus
186490	2017	Oeganda	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
196490	2017	Rwanda	1	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming
199609	2018	Irak	4	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Beroep verworpen
202059	2018	Oeganda	6	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Beroep verworpen
209189	2018	Ghana	2	Beroep tegen geweigerde toekenning vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming	Weigering vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming